MASARYKOVA UNIVERZITA

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Fenomén tzv. sdílené ekonomiky a jeho vybrané obchodněprávní aspekty

Diplomová práce

TOMÁŠ ZVONÍČEK

Vedoucí práce: doc. JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D.

Katedra obchodního práva
obor Právo

Brno 2018/2019

MUNI
LAW

Bibliografický záznam

Autor: Tomáš Zvoníček
Právnická fakulta, Masarykova univerzita
Katedra obchodního práva

Název práce: Fenomén tzv. sdílené ekonomiky a jeho vybrané obchodněprávní aspekty

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Vedoucí práce: doc. JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D.

Akademický rok: 2018/2019

Počet stran: 86

Klíčová slova: sdílená ekonomika, odpovědnost, platforma, poskytovatel, náhrada škody

Bibliographic record

Author: Tomáš Zvoníček
Faculty of Law, Masaryk University
Katedra obchodního práva

Title of Thesis: Selected Legal Issues of the Sharing Economy

Degree Programme: Law and Legal Science

Field of Study: Law

Supervisor: doc. JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D.

Academic Year: 2018/2019

Number of Pages: 86

Keywords: sharing economy, liability, platform, provider, damages

Abstrakt

Tato práce analyzuje některé aspekty spojené s fenoménem tzv. sdílené ekonomiky. Hlavním cílem je zhodnotit, zda a případně za jakých podmínek může být platforma sdílené ekonomiky odpovědna za způsobení škody uživateli poskytovatelem služby. Platformy jsou nejprve v souvislosti s problémem jejich právní povahy rozlišeny do třech ideálních modelů, ke kterým je následně přistoupeno s analýzou možností odpovědnosti. Výstupem práce je teoretický postup otázek vedoucích k dovození odpovědnosti i zhodnocení aktuální úpravy podtrhující potřebu jejího zpřesnění.

Abstract

This thesis analyses certain issues of the sharing economy. Its main objective is to examine the question of whether and under what conditions platforms can be liable to pay damages for harm caused by peer-providers to peer-customers. First of all, the platforms are distinguished into three ideal models in relation to the problem of their legal nature, which is then followed up with an analysis of liability possibilities. The output is the theoretical list of questions leading to platform's liability and the evaluation of the legal status which underlines the need for legislative clarification.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Fenomén tzv. sdílené ekonomiky a jeho vybrané obchodněprávní aspekty** zpracoval sám. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Nottinghamu 31. března 2019 .....

Tomáš Zvoníček

Poděkování

Rád bych poděkoval doc. Šilhánovi za pomoc s přípravou práce, za možnost se na něj kdykoliv obrátit a za všechny rady a připomínky.

Děkuji Š. za mnohem více než jen pomoc s úpravami textu. Děkuji A. za dodávání síly k dalšímu boji.

Děkuji svým přátelům z fakulty za společně tvořené *communitas* a za nesčetné rozhovory na nesčetná témata.

A nakonec děkuji rodičům a bratrovi za neutuchající podporu ve všem, co jsem si na ně kdy vymyslel.

Obsah

Seznam diagramů 13

Seznam pojmů a zkratek 14

1 Úvod 15

2 Sdílená ekonomika a možnosti způsobení újmy jejímu uživateli 17

2.1 Základní principy sdílené ekonomiky ... 17

2.2 Možnosti způsobení újmy uživateli sdílené ekonomiky ... 21

2.3 Odpovědnost platformy za způsobení škody uživateli poskytovatelem služby ... 22

3 Právní povaha platformy sdílené ekonomiky 25

3.1 Krize identity platforem sdílené ekonomiky ... 25

3.2 Právní kvalifikace platformy sdílené ekonomiky ... 27

3.3 Modely povahy platformy sdílené ekonomiky ... 28

4 Model A: platforma jako poskytovatel realizační transakce 29

4.1 Charakteristika ... 29

4.2 Právní kvalifikace ... 30

4.3 Odpovědnost platformy za způsobení škody uživateli ... 38

5 Model B: platforma jako pasivní zprostředkovatel realizační transakce 40

5.1 Charakteristika ... 40

5.2 Odpovědnost platformy za způsobení škody uživateli ... 40

6 Model C: platforma jako aktivní zprostředkovatel realizační transakce 42

6.1 Charakteristika ... 42

6.2 Právní kvalifikace ... 43

6.3 Odpovědnost platformy za způsobení škody uživateli ... 43

6.4 Odpovědnost platformy v intencích norem soukromého práva 49

7 Legislativní vývoj a několik úvah *de lege ferenda* 60

7.1 Evropská unie a nový úděl pro spotřebitele 60

7.2 Úvahy *de lege ferenda* 62

8 Závěr 68

Použité zdroje 73

Monografie 73

Články 74

Judikatura 79

Internetové zdroje 80

Právní předpisy 83

Seznam diagramů

Diagram 1 – Nositelé rizika v rámci vztahu sdílené ekonomiky 22
Diagram 2 – Postupové schéma dle modelu této práce 70

Seznam pojmů a zkratek

CSD	–	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží (tzv. *Consumer Sales Directive*)
ECD	–	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (tzv. *E-Commerce Directive*)
ISP	–	Poskytovatel služby informační společnosti (*Information Service Provider*) – v jednotném i množném čísle (dle kontextu)
OZ	–	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve zně-ní pozdějších předpisů
SDEU	–	Soudní dvůr Evropské unie

1 Úvod

V nočních ulicích Prahy došlo v srpnu 2018 k automobilové nehodě. Rychle jedoucí auto se dvěma osobami bourá do stojící dodávky a převrací se na střechu. Spolujezdec Matěj M. utrpěl vážná zranění, na jehož následky o několik hodin později umírá v nemocnici.[1] Vyšetřováním se zjistilo, že na vině byl mikrospánek 18letého řidiče.[2] Událost by patrně byla jen dalším řádkem do smutné kapitoly dopravních nehod. Jen v Praze zemřelo během července a srpna při nehodách celkem 5 osob a 37 dalších bylo těžce zraněno.[3] Získala si však mediální pozornost pro své pozadí.

Mladý řidič vezl cestujícího na objednávku prostřednictvím služby tzv. sdílené ekonomiky: platformy Taxify (nyní pod názvem Bolt).[4] Bolt provozuje službu („*spojujeme cestující s nejlepšími lokálními řidiči za nejnižší ceny*“[5]), prostřednictvím které se onen řidič mohl spojit s Matějem M., jinak úplným cizincem, a poskytnout mu přepravu vlastním vozem na jiné místo, přičemž Bolt současně zajistil doprovodné služby s tím spojené.

Popsaná nehoda vede k úvahám nad odpovědnostními aspekty v prostředí sdílené ekonomiky. Otázka, kdo bude povinný k náhradě škody v tomto i podobných případech, je vzhledem k přítomnosti a nejasné povaze platformy netriviální. Platformy zdůrazňují, že žádným způsobem neodpovídají za plnění vlastní realizační služby. Významná míra jejich vlivu, vlastní vystupování i technické možnosti ovšem toto tvrzení oslabují.

Otázka odpovědnosti platformy doposud nebyla v českém kontextu, a do určité míry i v zahraničním, komplexně rozebrána. Problematika právního postavení platformy a její odpovědnosti je přitom v současné

---

[1] Záchrana života u vážné dopravní nehody [online]. *Policie ČR*, 10. 8. 2018 [cit. 25. 3. 2019].

[2] Řidič známé aplikace v Praze ZABIL CESTUJÍCÍHO! V ohrožení jsme úplně všichni! [online]. *eXtra.cz*, 10. 8. 2018 [cit. 25. 3. 2019].

[3] Informace o nehodovosti – srpen 2018. [online]. *Policie ČR*, 6. 9. 2018 [cit. 25. 3. 2019].

[4] Zpověď přítelkyně ZABITÉHO STRIPTÉRA z taxi: Řidič známé aplikace mě připravil o lásku! Jdu do boje [online]. *eXtra.cz*, 10. 8. 2018 [cit. 25. 3. 2019].

[5] Služby Bolt [online]. *Bolt.eu*, 2019 [cit. 25. 3. 2019].

době jedním z nejdůležitějších problémů, před který je právní věda v případě sdílené ekonomiky postavena.

Téma práce bylo proto po úvaze a schválení vedoucího zúženo toliko na aspekt odpovědnosti platformy za škodlivý následek porušení právní povinnosti ze strany poskytovatele služby. Analýza tohoto aspektu nicméně nemůže být provedena bez souvislosti s dalšími otázkami, zejména pak problémem právní povahy platformy.

Hlavním cílem práce je zhodnotit, zda je za určité situace *de lege lata* odpovědnost platformy za způsobení škody uživateli poskytovatelem služby připuštěna. Logickým postupem se bude práce snažit identifikovat základní teoretické předpoklady, které by pro dovození této formy odpovědnosti měly být naplněny, a to jednak v případě veřejnoprávních omezení, tak i soukromoprávního odpovědnostního základu. Tyto předpoklady budou posouzeny také v kontextu případné praktické aplikace. **Výstupem bude teoretická mapa obecných otázek**, které by si měl potenciální žalobce klást při případném uplatnění odpovědnostního nároku. **Sekundárním cílem práce je pak aktuální stav kriticky zhodnotit a navrhnout vhodné směřování úpravy *de lege ferenda*.**

Práce si vzhledem ke komplexnosti řešené otázky, jejího nového a dosud nezpracovaného charakteru i omezeného rozsahu textu za svůj cíl nemůže klást detailní rozbor. Nad většinou dotčených aspektů dosud neexistuje konsensus, charakteristická je absence judikatury i výslovné zákonné úpravy. To ztěžuje a v určitých případech i znemožňuje nalezení konkrétních závěrů. Tato práce proto míní být spíše jen jedním z prvních příspěvků do dosud spíše nevedené diskuze v české právní vědě.

Postup práce bude následující. První kapitola má v zájmu zdůvodnění dosud neřešené výzkumné otázky stále úvodní charakter a slouží též pro její konkretizaci a vysvětlení principů fenoménu sdílené ekonomiky. Následně je přistoupeno k problematice právní povahy platformy, přičemž za účelem dalšího postupu jsou rozlišeny tři ideální typy platforem. K těmto modelům je postupně přistoupeno a u každého z nich jsou analyzovány možnosti dovození zkoumaného typu odpovědnosti. V závěrečné kapitole jsou představeny připravované novelizace na úrovni Evropské unie, na což navazuje spíše úvahová podkapitola týkající se doporučených východisek pro budoucí podobu regulace.

2 Sdílená ekonomika a možnosti způsobení újmy jejímu uživateli

Cílem této úvodní kapitoly je uvedení základních termínů této práce spolu se způsobem jejich užití v další části. Zároveň slouží ke konkretizaci výzkumné otázky a zdůvodnění její důležitosti.

2.1 Základní principy sdílené ekonomiky

Pojem sdílená ekonomika vyvolává jako jedno ze slov *duchu doby* přirozeně definiční potíže. Jak již dostatečně ukázali jiní[6], nepředstavuje nicméně ve své podstatě v zásadě nic dosud zcela nepoznaného. Cílem této práce nicméně není relativizace dosavadní terminologie, ale spíše pragmatický přístup s orientací na řešení otázek praktických.[7] Z toho důvodu byla jako předmět zájmu vybrána nejproblematičtější část služeb sdružovaných do sdílené ekonomiky, a to tzv. spojovatelé (*matchmakers*), jejichž aktivita je předurčena podnikatelským charakterem jejich činnosti a kteří poskytují prostor pro tržní transakce uživatelů.[8]

---

[6] Viz blíže DAVIDSON, N. et al. *The Cambridge Handbook of the Law of the Sharing Economy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, 650 s.; srov. HATZOPOULOS, V. *The Collaborative Economy and EU Law*. Portland: Hart Publishing, 2018, 320 s.; BUSCH, Ch. et al. The Rise of the Platform Economy: A New Challenge for EU Consumer Law. *Journal of European Consumer and Market Law*. 2016, roč. 5, č. 1, s. 3-10. Z českých pak především sborníky PICHRT, J. et al. *Sdílená ekonomika - sdílený právní problém*? Praha: Wolters Kluwer, 2017, 336 s.; a PICHRT, J. et al. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 264 s.; dále pak POLČÁK, R. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 656 s.

[7] Kritizováno bývá užití termínu „sdílení“, který se mnohým autorům vzhledem k tržnímu charakteru a peněžní motivaci zúčastněných stran nejeví jako vhodný. Tato práce ovšem vzhledem k zaúživanosti zůstává u označení „sdílená ekonomika.“ K terminologickým otázkám viz ECKHARDT, G. a BARDHI, F. The sharing economy isn't about sharing at all. [online]. *Harvard Business Review*, 2015 [cit. 15. 3. 2019].

[8] Zde je vycházeno z odlišení čtyř ideálních typů modelů sdílené ekonomiky dle ACQUIER, A.; CARBONE, V. Sharing Economy and Social Innovation. In: DAVIDSON, N. et al., op. cit. Autoři rozlišují vedle spojovatelů tzv. „*commoners*“ (poskytují volný

Před přistoupením k vlastní analýze otázky této práce se proto jeví jako užitečné uvést přehledově (od obecnějších ke specifičtějším) tato koncepční socioekonomická východiska, z nichž budou vycházet i následující úvahy:

- sdílená ekonomika je jedním z projevů **efektu virtualizace**, tj. delokalizace společenských vztahů do kyberprostoru čili virtuálního internetového prostředí, „nového paralelního světa", v němž dochází ke změně formálních vnějších jevových znaků daného společenského vztahu, nikoliv však k materiálním změnám jeho vlastní podstaty;[9]
- rozšířením zařízení s připojením na internet a geolokalizačními nástroji se ke kyberprostoru zvýšil počet přístupových míst, čímž došlo ke **kvalitativnímu nárůstu jeho relevance**, **vzniku platforem založených na principu peer-to-peer** a **síťovým efektům**;
- **sdílení** lze funkčně rozumět jako mechanismu společenské solidarity[10] i ekonomicky efektivnějšího využívání zdrojů[11]; motivační faktory účasti ve sdílené ekonomice se však jeví jako spíše utilitární;[12]

---

přístup k veřejným statkům, např. Fab Lab), „*mission-driven platforms*" (zprostředkovávají transakce za účelem dosažení urč. sociální změny, např. Couchsurfing) a „*shared infrastructure providers*" (poskytují placený přístup k proprietárním zdrojům, např. v ČR nedostupný ZipCar).

[9] POLČÁK, 2018, op. cit. Viz také LÉVY, P: *Becoming Virtual - Reality in the Digital Age.* New York: Plenum Trade, 1998; POLČÁK, R. *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, 2012, 388 s.

[10] Ke kritickému sociologickému zhodnocení sdílené ekonomiky v kontextu vztahu společnosti a trhu, významu inovací aj. viz ARCIDIACONO, D. et al. Sharing what? The 'sharing economy' in the sociological debate. *The Sociological Review*, 2018, č. 2, s. 275–288.

[11] Tato skutečnost ovšem není zcela jednoznačná, viz CIUILI, F. et KOLK, A. Incumbents and business model innovation for the sharing economy: Implications for sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 2019, č. 214, s. 995-1010.

[12] A to navzdory proklamacím platforem. Dle jednoho z empirických výzkumů se uživatelé řídí především cenou a oceňují funkčnost, spolehlivost a jednoduchost platforem; viz BELLOTTI, V. et al. A Muddle of Models of Motivation for Using Peer-to-Peer Economy Systems. *CHI*, 2015, s. 1085-1094. Jiný výzkum dosvědčuje, že uživatelé

- vztahy sdílené ekonomiky jsou založené na **modelu platforem**, jež představují zvláštní formu organizace lidské práce ve virtuálním prostředí;[13] pomocí technologií konstruují *most důvěry*[14] mezi propojovanými subjekty a vytvářejí „trh v trhu", na němž řada z nich kontroluje příslušné *realizační transakce*[15];
- sdílená ekonomika je zastřešující označení pro množství služeb, které se odlišují zejména mírou zapojení platformy v realizačních transakcích; spor – v této práci dále označovaný také jako „**krize identity platformy**" – se pak vede o míru zapojení a její právní následky;[16]
- obchodní model platforem je vystaven především na **sběru dat**[17] souvisejících s vlastními transakcemi a jejich následném

Airbnb přijímané cizince filtrují dle jim známých charakteristik a snaží se prostřednictvím těchto vztahů o zisk tzv. kosmopolitního kapitálu; viz LADEGAARD, I. Hosting the comfortably exotic: Cosmopolitan aspirations in the sharing economy. *The Sociological Review*, 2018, č. 2, s. 381-400.

[13] A to v návaznosti na již existující modely organizace jako trh a firma, viz PARKER, G. Platform Ecosystems: How Developers Invert the Firm. *MIS Quarterly*, 2017, roč. 41, č. 1, s. 255-266.

[14] K roli důvěry viz dále kap. 7.2.3. Důvěra byla řadou autorů označena za klíčový „konstrukční prvek" sdílené ekonomiky. Viz MÖHLMANN, J. a GEISSINGER, A. *Trust in the Sharing Economy: Platform-Mediated Peer Trust.* In: DAVIDSON, M. et al., ed., op. cit.; a BOTSMAN, R. *Who Can You Trust?: How Technology Brought Us Together and Why It Might Drive Us Apart*. New York: PublicAffairs, 2017, 336 s.

[15] Jde o termín, který užívá Polčák pro označení vztahu mezi poskytovatelem služby a uživatelem, tedy jednoho ze třech *ideálních* vztahů sdílené ekonomiky. Přidržen bude i v této práci.

[16] Bylo-li by shledáno, že platformy jsou vlastním poskytovatelem realizační transakce a neplní-li veřejnoprávní povinnosti z toho vyplývající, jednalo by se nejspíše též o nekalosoutěžní jednání, a to dle soudcovské podstaty porušení norem veřejného práva se soutěžním dopadem (viz ONDREJOVÁ, D. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář.* Praha: C.H. Beck, 2014, s. 57-58).

[17] Data jsou někdy označována za klíčovou surovinu ekonomiky 21. století, podobně jako jí byly uhlí nebo ropa v jiném období. K roli dat populárně-naučně viz STEPHNES-DAVIDOWITZ, S. *Everybody Lies: Big Data, New Data, and What the Internet Can Tell Us About Who We Really Are*. New York: Dey Street Books, 2017, 352 s.

algoritmizovaném využívání; přístup k datům, jehož důsledkem jsou síťové efekty a významná úspora nákladů, vede mimo zvýšení efektivity též ke spontánní tendenci k monopolizaci a posilování tržní síly a celkové pozice platforem;[18]

- model sdílené ekonomiky zásadně představuje **způsob snižování transakčních nákladů ekonomických transakcí**;[19]
- stírá se rozdíl mezi prací a volným časem (**flexibilizace**), změna životního stylu vede k nabourání distinkce mezi profesionály (podnikateli) a pasivními atomizovanými spotřebiteli směrem k fluidním „**prosumers**", demokratizace nabídky služeb nabourává výlučnost profesionality i spojených očekávání;[20] pozornost je věnována podmínkám, za nichž jsou některé ze služeb poskytovány, jakož i dalším sociálním důsledkům[21].

Pro zjednodušení i názornost budou jako příklady užívány – s ohledem na zastoupení nejvýznamnějších typů sdílené ekonomiky i jejich celkovou užívanost – platformy Uber (forma sdílené přepravy) a Airbnb (forma sdílení nemovitostí), popř. též HoppyGo (forma sdílení vozidel).

---

[18] Ke sdílené ekonomice z pohledu soutěžního práva Viz Algorithms and Collusion, Competition Policy in the Digital Age [online]. *OECD*, 2017 [cit. 15. 3. 2018]; BEJČEK, J. „Digitalizace antitrustu" – móda, nebo revoluce? *Antitrust*, 2018, č. 3, str. 1-9; KUPČÍK, J. Aplikace Uber z pohledu (nejen) soutěžního práva. *Právní rozhledy*, 2016, č. 13–14, str. 496–501.

[19] Inflace přístupu k informacím vede k významnému poklesu informační asymetrie mezi stranami, dochází ke snížení bariér vstupu na trh a umožnění efektivnějšího propojení nabídky a poptávky. Viz LOBEL, O. *Coase and the Platform Economy*. In: DAVIDSON, M. et al., ed., op. cit.

[20] Z českých textů viz PRZECZEK, M. *Principy fungování sdílené ekonomiky z pohledu soukromého práva*. In: PICHRT et al., 2017, op. cit., s. 264-266.

[21] Těmto se věnuje zejména pracovněprávní věda. V českém prostředí viz již v pozn. 1. citované závěry výzkumného projektu vedeného J. Pichrtem.

2.2 Možnosti způsobení újmy uživateli sdílené ekonomiky

I v případě poskytování služeb sdílené ekonomiky platí známé „vše se může pokazit“. Možností způsobení újmy je zde nespočet, a to každé ze stran. To se týká i **uživatele**, z jehož strany vychází aktivita k provedení transakce a na něhož se bude tato práce dále soustředit. Tak kupř. na ubytovaného uživatele prostřednictvím služby Airbnb může během pobytu spadnout lustr a způsobit mu zlomeninu páteře, podobně může újma vzniknout i cestujícímu přes platformu Uber v důsledku havárie atd.[22]

Platnosti nepozbývá ani pravidlo, že každou újmu musí vždy někdo nést. Právní normy lze v tomto smyslu chápat jako jakési rozcestníky alokující riziko vzniku každé újmy vždy na některou ze stran trojstranného vztahu sdílené ekonomiky. Ideálně by se přitom tato alokace pohledem ekonomické analýzy práva měla dít dle pravidel optimální alokace rizika, a to na nejvýhodnějšího nositele rizika, tzv. *superior risk bearer*, za něhož lze považovat tu stranu, která ponese riziko s vynaložením nejnižších nákladů za předpokladu, že náklady na prevenci a kontrolu jsou nižší než očekávaná hodnota rizika.[23]

Komplikací je v prostředí sdílené ekonomiky přítomnost platformy. Jde o prvek, jímž se sdílená ekonomika výrazně odlišuje od jiných forem poskytování služeb a který tak představuje jednu z největších výzev modelům právní regulace. Která ze stran třístranného vztahu *má* povinnost dle současného stavu určité riziko nést? A která ze stran by určité riziko *měla* nést?

[22] Příklady negativních zkušeností uživatelů Airbnb dokumentuje web Airbnb-HELL.com

[23] ŠILHÁN, J. In: BEJČEK, J. et al. *Obchodní smlouvy: závazky v podnikání*. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 132.

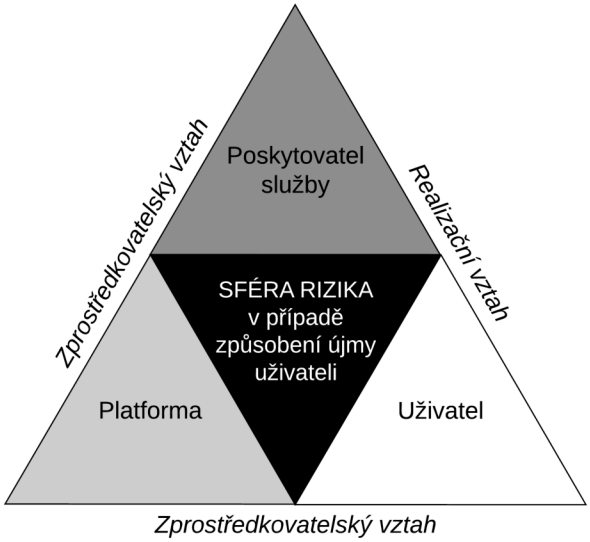

Diagram 1 – Nositelé rizika v rámci vztahu sdílené ekonomiky

2.3 Odpovědnost platformy za způsobení škody uživateli poskytovatelem služby

V práci bude analyzována možnost dovození odpovědnosti platformy, a to v situaci způsobení škody[24] uživateli poskytovatelem služby.

Způsobením škody uživateli poskytovatelem služby je rozuměna jakákoliv škoda způsobená uživateli porušením smluvní povinnosti poskytovatele (nesplnění dluhu nebo vadné splnění) nebo jeho zákonné povinnosti, resp. dobrých mravů (porušení prevenční nebo dalších povinností či jakýchkoliv jiných povinností plynoucích ze zvláštních skutkových podstat). Předmětem je pak otázka, zda lze v důsledku této škody uvažovat též o odpovědnosti platformy. Myšlena je pouze odpovědnost soukromoprávní ve smyslu povinnosti k náhradě škody, nikoliv trestněprávní či správněprávní. Analyzována bude ovšem především existence potenciality této formy odpovědnosti, tj. zda není v případě platforem zcela vyloučena.

Složitost této otázky je dána zejména s ohledem na absenci konsenzu nad ekonomickou a zprostředkovaně i právní povahou platformy.

[24] V práci bude zkoumána toliko pouze možnost odpovědnosti za škodu. Nemajetková újma byla vyňata z důvodu omezeného rozsahu práce a odlišných principů uplatňování nároků z ní plynoucích.

Není-li jasno ohledně rozsahu práv a povinností platformy, bude jen obtížně možné uvažovat o možnostech její odpovědnosti, které jsou přirozeně navázány právě na její povinnosti. Umocněna je dále nepřipraveností recentní právní regulace a její aplikační praxe, ale v několika ohledech i její nesystematičností, což ztěžuje nalezení optimálního subjektu alokace. Právo je tak jako obvykle poněkud opodál za socioekonomickou realitou, což však nepředstavuje chybu jako spíše výzvu právní vědě, aplikujícím orgánům i zákonodárci.

Důležitost zkoumání forem odpovědnosti platforem obecně a ve vybrané situaci způsobení škody poskytovatelem služby uživateli lze vyjádřit následujícími důvody.

(1) *Praktický*: situace způsobení škody je pro uživatele (fyzickou osobu, spotřebitele) nepříjemnou životní situací, je pro něj obecně výhodnější pokusit se náhradu škody domoci přímo po platformě (finanční jistota, možná medializace); na důležitosti zkoumání zákonného režimu nic nemění fakt, že v praxi největší platformy mnohdy nabízejí dobrovolné formy záruk (pojištění aj.).

(2) *Koncepční*: systém, kdy dochází k poskytování služeb tradičními nepodnikateli, do jisté míry relativizuje výlučnost zásady profesionality, role platformy naopak vzbuzuje pozornost vzhledem k jejímu významu a taktéž (obvykle) proklamované neutrálnosti; téma tak poskytuje prostor k promyšlení podoby poskytování služeb ve virtualizovaném 21. století a odpovědnosti, jež by se s ním *měla* pojit.

(3) *Ekonomický*: objem transakcí v prostředí sdílené ekonomiky výrazně vzrůstá a dle očekávání bude dále růst; následkem nejistoty rozložení práv a povinností jednotlivých stran jsou zvýšené transakční náklady[25]; zhodnotit lze také, zda je současné rozložení rizik ekonomicky optimální.

[25] Riziko určitého odpovědnostního následku by mělo být v zákoně i smlouvě vždy jednoznačně přiřazeno k určité straně, aby následně byla motivována k jeho předcházení či formám pojištění před ním.

(4) *Politický*: řada platforem se může vyznačovat digitální koncentrací moci, za pomoci big data[26] algoritmizace transakcí získávají přehled o chování stran, dokáží vytvářet predikční modely apod., zatímco vlastní poskytovatelé jsou ve vztahu výrazně slabší stranou; to vede k úvaze nakolik je naplněna tradiční proklamace, že by právo mělo nastavit férové prostředí zaručující chráněné zájmy včetně podpory inovací.

(5) *Sociologický*: většina uživatelů i poskytovatelů prokazatelně vstupuje do vztahu s důvěrou platformě, pokud jde o bezpečnost a kvalitu transakcí („že nepřipustí špatné věci") i její pomoc v případě nesnází[27]; nabízí se otázka, zda tato očekávání mohou být skutečně *de iure* naplněna v případě způsobení škody uživateli poskytovatelem.

Cílem této práce je proto odpovědět na otázku, zda jsou (a jaké podmínky k tomu případně musí být splněny) platformy sdílené ekonomiky odpovědné v případě způsobení škody uživateli poskytovatelem služby.

[26] Českým ekvivalentem jsou velká data, popř. data velkého rozsahu.

[27] Empirickému zkoumání determinantů užívání sdílené ekonomiky se dlouhodobě věnuje M. Möhlmann. Z jejího zjištění plyne, že důvěra mezi uživateli je nejvýznamněji zprostředkována právě důvěrou v platformu měřenou např. znaky „can be counted on to do what is right", „can be trusted at all times." Viz MÖHLMANN, M. Digital Trust and Peer-to-Peer Collaborative Consumption Platforms: A Mediation Analysis [online]. *SSRN*, New York University, 2016 [cit 26. 3. 2019].

3 Právní povaha platformy sdílené ekonomiky

Cílem této kapitoly je poukázat na obtíže spojené s ekonomickou i právní kvalifikací platformy sdílené ekonomiky, jež mají bezprostřední vliv na řešení otázky její odpovědnosti. Na základě přístupů k řešení tzv. krize identity platformy budou rozčleněny tři ideální kategorie platforem sdílené ekonomiky.

3.1 Krize identity platforem sdílené ekonomiky

Platformy sdílené ekonomiky se od svého počátku potýkají s otázkou, která je úhelným kamenem téměř všech navazujících právních úvah, odpovědnost nevyjímaje: měly by být kvalifikovány jako pouzí zprostředkovatelé, nebo spíše jako poskytovatelé realizačních transakcí?

Tento problém ekonomické analýzy úlohy platforem je odborné literatuře dobře znám a byl řadou autorů výstižně označen jako *krize její identity*[28], tohoto označení se přidrží i tato práce. Na jedné straně platformy obvykle argumentují, že jejich funkce je omezena na technologické usnadnění transakcí mezi poskytovateli a uživateli a nemají nic společného se skutečným obsahem těchto transakcí, tímto způsobem pak samozřejmě modelují i obsah smluvního ujednání[29]. Na straně druhé se však jejich veřejná prezentace jeví ve většině příkladů poněkud odlišně:

---

[28] Viz GARDEN, Ch.; LEONG, N. *The Platform Identity Crisis: Responsibility, Discrimination, and a Functionalist Approach to Intermediaries.* In: DAVIDSON, N. et al., ed., op. cit.; DE FRANCHESCI, A. Uber Spain and the "Identity Crisis" of Online Platforms. *Journal of European Consumer and Market Law,* 2018, roč. 7, č. 1, s. 1-4.

[29] Viz obchodní podmínky řady platforem. Např. Airbnb uvádí v čl. 1.2.: *„As the provider of the Airbnb Platform, Airbnb does not own, create, sell, resell, provide, control, manage, offer, deliver, or supply any Listings or Host Services;"* Viz Terms of Service for European Users [online]. *Airbnb*, 2019 [cit. 16. 3. 2019]; podobně i HoppyGo v čl. 2.4. *„Role HoppyGo rámcově určuje podmínky Nájemní smlouvy, nevystupuje však v žádném případě jako účastník ani vedlejší účastník Nájemní smlouvy, z Nájemní smlouvy pro něj neplynou žádná práva ani povinnosti, s výjimkou,* (…), *HoppyGo zároveň neodpovídá za splnění povinností z Nájemní smlouvy;"* Viz Všeobecné obchodní podmínky [online]. *HoppyGo*, 2019 [cit. 16. 3. 2019].

platforma vstupuje a vykonává kontrolu nad vztahem poskytovatele a uživatele, stejně jako buduje vlastní vztahy s účastníky trojstranného vztahu.

Ve většině případů komplexní služba, jíž platformy poskytují, zahrnuje mimo provozu vlastní online aplikace následující dílčí služby:

- aktivní spojování obou kontrahentů (pomocí vyhledávání, filtrování atd.),
- zajištění související vzájemné komunikace kontrahentů,
- poskytování právní a technické dokumentace,
- kontrolní prohlídky a ověřování uživatelů,
- monitoring uživatelské aktivity,
- vedení reputačního systému,
- marketingové služby,
- doporučení ohledně ceny,
- zajištění finančního vypořádání,
- definice smluvních podmínek,
- zajištění komplexního systému pro řešení sporů o plnění,
- formy zajištění transakce aj.[30]

Krize identity je v zásadě přirozeným důsledkem vlastního *základního kódu* online platforem. Je-li tento model založen na spojování cizinců, logicky musí za tím účelem vytvořit mechanismy na zajištění důvěry mezi nimi.[31] Vytváření této formy důvěry ovšem vyžaduje sociální inženýrství. Platformy se proto chovají racionálně vzhledem ke svým ekonomickým zájmům, pokoušejí-li se vykonávat ex ante kontrolu nad transakcemi, které se prostřednictvím jejich infrastruktury uskutečňují,

[30] PSAILA, E. et al. Exploratory study of consumer issues in online peer-to-peer platform markets. Final Report [online]. *European Commission*, květen 2017, s. 55 [cit. 16. 3. 2019].

[31] To explicitně dosvědčuje např. Airbnb: *„Vytvořit svět, do kterého může každý skutečně patřit, vyžaduje základy postavené na důvěře. Společně s neustálým růstem Airbnb je zcela zásadní tyto standardy, které jsou jakousi podpěrou naší globální komunity, zveřejňovat, a to nejen proto, abychom s jejich pomocí zprostředkovali naše hodnoty, ale také abychom ukázali, jaké chování očekáváme.“* Viz Důvěra a bezpečnost [online]. *Airbnb.com*, 2019 [cit. 20. 3. 2019].

resp. musejí pro vytvoření důvěry alespoň vytvářet zdání kontroly a zajištění, což také činí.[32]

3.2 Právní kvalifikace platformy sdílené ekonomiky

Spor o ekonomickou podstatu činnosti platformy má přirozeně bezprostřední odraz také v právu. Právo se ze své podstaty vztahuje k regulaci socioekonomických aktivit, nejasnost v prvém tak obvykle způsobuje i nejasnost kvalifikace v druhém.

Role platformy nesporně spočívá, jak již bylo uvedeno, *nejméně* ve spojování a zajištění základního rámce pro poskytnutí služby prostřednictvím provozu online aplikace.[33] Platforma je tak službou založenou na uživatelském obsahu, jejímž sekundárním objektem právních vztahů jsou data[34], a pohledem (veřejného) práva je proto považována za **poskytovatele služby informační společnosti** (ISP) ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o elektronickém obchodu (ECD) a zákona č. 480/2004 Sb., o službách informační společnosti. Oblast platforem dopadá do sféry volného pohybu služeb, je tedy primárně předmětem úpravy unijního práva.

Uvedený právní status ukládá platformě řadu práv a povinností, přičemž pro účely této práce je vysoce relevantní existence tzv. výjimky z odpovědnosti pro poskytovatele služby informační společnosti dle čl. 15 směrnice ECD, resp. § 5 zákona o službách informační společnosti; k tomu viz dále.

Je-li však tento základní vztah rozšířen o poskytování dalších služeb přesahujících rozsah pouhého přenosu informací, vzniká otázka, zda již platforma neposkytuje vedle informační služby i **vlastní realizační službu**. V takovém případě by došlo k významné změně právního statusu platformy, ve vztahu k povinnostem plynoucím z realizačních právních vztahů by se uvedené výjimky již dovolávat nemohla a byla tak jako jejich poskytovatel přímo odpovědná v případě jejich porušení.

[32] GARDEN, Ch. a LEONG, N., op. cit., s. 450.

[33] POLČÁK, 2018, op. cit., s. 98.

[34] Ibid.

3.3 Modely povahy platformy sdílené ekonomiky

Platformy lze v zásadě roztřídit do třech teoretických kategorií, jakýchsi ideálních typů, vycházejících z ekonomické povahy, jež by měly mít (a v některých případech to již bylo i orgánem aplikujícím právo potvrzeno) rovněž právní důsledky:

A) platforma jako poskytovatel realizační transakce;
B) platforma jako pasivní zprostředkovatel realizační transakce;
C) platforma jako aktivní zprostředkovatel realizační transakce.

K těmto třem kategoriím bude postupně přistoupeno a u každé z nich budou nejprve uvedeny její charakteristické kvalifikační znaky a následně budou analyzovány možnosti dovození zkoumaného druhu odpovědnosti.

Je třeba upozornit, že v kontextu zvoleného postupu není zcela podstatné jednoznačně identifikovat povinnosti poskytovatele služby, ty jsou totiž ve vztahovém poměru k povinnostem platformy (tedy, je-li platforma sama poskytovatelem realizační transakce, realizační povinnosti vůči uživateli přebírá ona sama, zatímco v případě pasivní povahy platformy má realizační povinnosti poskytovatel služby). Cílem práce není detailně rozebrat následky určité porušené povinnosti, nýbrž zhodnotit možnosti odpovědnosti platformy. Domnívám se, že uvedená kategorizace platforem k tomuto záměru postačuje.

4 Model A: platforma jako poskytovatel realizační transakce

4.1 Charakteristika

Tento model je charakteristický vysokou mírou ingerence platformy do realizačního vztahu, která se projevuje zejména v oblasti smluvních podmínek a celkovou kontrolou nad jeho plněním. Ta je již tak významná, že s ohledem na ekonomickou neoddělitelnost a právem chráněné zájmy, bude platforma považována za poskytovatele realizační služby.

Specifikem platforem tohoto modelu je, že poskytují obzvláště následující typy služeb:

- definice klíčových smluvních podmínek včetně stanovování ceny, podmínek odstoupení a náhrad,[35]
- zajištění finančního vypořádání (včetně platbě platformě za odstoupení),
- aktivní vedení systému pro řešení sporů o plnění (včetně obvyklého vlastního řešení sporů např. poskytnutím odškodnění přímo uživateli),
- zajištění pojištění (obvykle jako jeden z důvodů poplatku platformě).[36]

Klíčové je, že tyto platformy svým jednáním de facto vylučují možnost kontrahentů ovlivnit podobu realizačního vztahu. Za provedení těchto služeb si potom platformy účtují poplatek.

V praxi se bude jednat o velké platformy, které mají technologické a ekonomické možnosti vytvořit a spravovat systém umožňující sběr a analýzu velkého množství dat.

---

[35] Nemožnost jednat o smluvních podmínkách je v soukromém právu řešena úpravou adhezních smluv. Problém v případě platforem však spočívá, jak uvádí Polčák, ve složitosti určení slabší strany, vystupuje-li *„na obou stranách spotřebitel, resp. nikoli profesionál."* Viz POLČÁK, 2018, op. cit, s. 100.

[36] PSAILA et al., květen 2017, op. cit., s. 58.

4.2 Právní kvalifikace

4.2.1 Východiska

Teoreticky je tento model založen na posouzení skutečné materiální povahy vztahu s platformou. K naplnění účelů právní regulace přirozeně nemůže být při aplikaci práva rozhodující, jak se platforma sama ve smlouvě právně označí, právní jednání se posuzuje podle svého obsahu (§ 555 odst. 1 OZ) a neděje se v právním vakuu[37]. Strany se ani v prostředí soukromého práva nemohou vyhnout aplikaci nepřekročitelných norem, a to v případě, že se týkají třetích osob, chrání slabší stranu vztahu či by jejich vyloučení znamenalo rozpor s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem.[38]

V literatuře bylo za tímto účelem identifikováno množství distinkčních kritérií. Kromě jednoznačné shody na neexistenci univerzálně platného modelu rozlišení se jedná o poměrně různorodé přístupy. Obvykle se však vychází z posouzení významnosti vlivu kontroly ze strany platformy nad poskytovatelem realizační služby, resp. vlastní realizační transakcí.

Koolhoven navrhuje striktně oddělovat „zprostředkovací" a „realizační" transakci a zkoumat jejich vzájemnou ekonomickou závislost, přičemž je-li významná, platforma je i poskytovatelem realizační transakce.[39] Konkrétněji pak Garden a Leong navrhují vyjít ze skutečnosti, zda platforma v daném případě toliko usnadňuje trojstranný vztah, nebo zda si na místo toho vyhrazuje roli pro sebe a vytváří tak plnohodnotný dvojstranný vztah.[40] Transakce prováděné za účasti platformy by se měly porovnávat s obdobnými transakcemi, které nejsou umožněny činností platformy či jiné třetí strany, přičemž charakteristická by měla být míra, jakou si platformy uzurpují prvky (čili práva a povinnosti) toho, co by

[37] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 31. 10. 2017, č. j. 9 As 291/2016 – 136.

[38] MELZER, F. a TÉGL, P. In: MELZER, TÉGL et al. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I.* Praha: Leges, 2013, s. 63.

[39] KOOLHOVEN, R. *The "Matching" Platform and Mandatory Agency Law*. In: DAVIDSON, M. et al., ed., op. cit., s. 419.

[40] GARDEN a LEONG, op. cit., s. 457.

jinak byl klasický dvoustranný vztah mezi poskytovatelem a uživatelem.[41] Bylo navrhováno též vycházet z posouzení míry autonomie poskytovatele služby, očekávání vyvolaných platformou, popř. dalších kritérií navržených pracovněprávní vědou[42].

Uvedená kritéria však mohou poskytnout pouze důležité teoretické východisko pro další úvahy. Vzhledem k bezprostřední potřebě posouzení povahy platformy v kontextu unijního práva, se bude třeba dále zaměřit právě na jeho výklad a možnosti z něho vycházející.

Obecně lze říci, že je dle současného právního stavu možné odlišit tři relativně samostatné postupy určující právní pozici platformy, kterými lze dojít k závěru, že platforma poskytuje realizační službu. Vycházejí z posouzení pozice každého ze tří subjektů vztahu sdílené ekonomiky: první je založen na posouzení aplikačního rozsahu statusu poskytovatele informační společnosti dle ECD; druhý na existenci pracovněprávního vztahu vůči poskytovateli služby; třetí pak na spotřebitelském právu.[43]

4.2.2 Postup č. 1: vyloučení statusu poskytovatele informační společnosti

Evropská komise[44] se ve svém výkladu formou nezávazného stanoviska[45] přiklonila k hledisku významnosti vlivu kontroly nad poskytovatelem služby coby distinkčnímu kritériu určujícímu, kdy už aplikační rozsah statusu ISP na platformu nedopadá.

---

[41] GARDEN a LEONG, op. cit., s. 458.

[42] Viz STONJEK, P. *„Sdílená" přeprava a nelegální práce*. In: PICHRT et al., 2018, op. cit., s. 33-37.

[43] Podobně též DOMURATH, I. Platforms as contract parnterns: Uber and beyond. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, roč. 25, č. 5, s. 565-581.

[44] K problematice sdílené ekonomiky Komise postupně představila strategii jednotného digitálního trhu (a její aktualizaci v roce 2017) a v rámci ní nejprve v roce 2016 sdělení k online platformám (č. SWD(2016) 172 final) a tzv. evropský program pro ekonomiku sdílení (č. SWD(2016) 184 final). Dále viz kap. 7.1.

[45] Evropský program pro ekonomiku sdílení [online]. *European Commission*, 2016 [cit. 14. 3. 2019].

Za tím účelem Komise stanovila tři základní kritéria, která musí být naplněna kumulativně, a pak ještě dvě dodatečná kritéria, a to:

(i) platforma *stanovuje konečnou cenu*, kterou má uživatel jakožto příjemce dané služby zaplatit,
(ii) platforma *stanovuje i další klíčové smluvní podmínky* (např. závazné pokyny týkající se poskytování služby, povinnost službu poskytovat),
(iii) platforma *vlastní klíčová aktiva* používaná k poskytování dané služby;

a dále:

(iv) platformě *vzniknou náklady pro provoz realizační služby* a *přebírá rizika* spojená s jejím poskytováním
(v) mezi platformou a poskytovatelem *existuje pracovní poměr*.[46]

Pokud jde o důsledky splnění těchto kritérií, je Komise, dle mého mínění, možná až přehnaně opatrná: *„existují vážné náznaky, že platforma,* (…), *uplatňuje významný vliv,* (…), *což může dále naznačovat, že by se mělo mít za to, že tato platforma rovněž poskytuje danou službu.“*[47]

Tento test byl kritizován jako velmi přísný a nahrávající zájmu platforem.[48] V případě jeho důsledků pro ochranu spotřebitele je zajímavé jej porovnat s režimem v oblasti cestovních služeb, kde byla nově pozice spotřebitelů vůči zprostředkovateli naopak výrazně posílena.[49] Ačkoliv závěry tohoto stanoviska mohou stále sloužit jako východiska pro právní argumentaci, v praxi budou částečně překlenuty existující judikaturou Soudního dvora.

Unijní judikatura se v případě sdílené ekonomiky dosud téměř výhradně zabývá platformami „sdílené přepravy“.[50] Jejich model založený

---

[46] Evropský program pro ekonomiku sdílení [online]. *European Commission*, 2016, s. 6 [cit. 14. 3. 2019].

[47] Ibid.

[48] Viz HATZOPOULOS, op. cit., s. 29; TERESZKIEWICZ, P. Digital Platforms: Regulation and Liability in the EU Law. *European Review of Private Law*, 2019, č. 6, s. 909.

[49] Viz směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2015/2302.

[50] Předběžná otázka týkající se kvalifikace platformy Airbnb byla Soudnímu dvoru položena 13. 6. 2018 a v současné době o ni soud rozhoduje pod označením *C-390/18*.

na striktním vyloučení jakékoliv role v realizační transakci, vzbudil přirozeně negativní reakce ze strany taxi společností povinných dostát veřejnoprávním regulacím přepravování.

Tak tomu bylo i na území České republiky. První rozhodnutí, jež se zabývá věcným posouzením povahy platformy (Taxify, resp. dnes Bolt), je rozsudek Městského soudu v Praze, č. j. 15 Cm 17/2017.[51]

Soud zde konstatoval, že *„služba Taxify se skládá ze dvou činností, a to ze zprostředkování dopravy*, (…), *a poté následuje samotná doprava poskytována jednotlivými řidiči,* (…), *tyto dvě činnosti nelze od sebe jakkoliv oddělit, neboť navázání/zprostředkování kontaktu mezi řidičem a cestujícím není samostatnou činností, ani vedlejší činností, neboť bez této platformy by této přepravní služby ani nebylo.“*[52] Důvodem tohoto závěru je fakt, že Taxify kontroluje veškeré důležité prvky dopravy, tj. dle soudu: *„cenu za přepravu, ovlivňuje motivaci řidičů a i motivaci cestujících v rámci slevových kódů, požadavky na řidiče a jejich vozidla a jako další umožňuje vyloučení jednotlivých řidičů z možnosti provádět přepravní služby, nemají-li řidiči určitou míru aktivity nebo patřičné hodnocení.“*[53] Tomu dále nasvědčuje způsob, jakým mají řidiči poskytovat přepravní služby (např. zákaz neoprávněně zastavovat), a uspořádávání kampaní pro řidiče a cestující. Řidiči proto nevykonávají vlastní podnikatelskou činnost a Taxify není pouze vývojářem aplikace a poskytovatelem služby informační společnosti, ale vlastním poskytovatelem služeb dle zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, a tedy i poskytovatelem taxislužby cestujícímu.[54]

Uvedené rozhodnutí je možné vnímat jako domyšlení závěrů Soudního dvora, na jehož rozhodnutí se z důvodu významu otázky pro unijní vnitřní trh vyčkávalo. V případě Uberu se na něj s předběžnou otázkou obrátil španělský soud již v roce 2015. Soudní dvůr v rozsudku ve věci č. C-434/15 *Uber Spain* konstatoval, že role Uberu není omezena na pouhé

---

[51] Jiné závěry judikatury českých soudů pro argumentaci této práce nejsou předmětné. Bylo v nich toliko potvrzeno, že tyto služby nelze a priori považovat za vnější dosavadní regulaci, což je skutečnost již dříve všeobecně zastávaná. K tomu viz rozsudek NSS ČR, č. j. 9 As 291/2016 – 136, a nález Ústavního soudu ČR ze dne 5. 11. 2018, sp. zn. III. ÚS 4072/17.

[52] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 12. 2018, č. j. 15 Cm 17/2017.

[53] Ibid.

[54] Ibid.

zprostředkování služeb mezi řidičem a cestujícím. Zvážil přitom v souladu s (argumentačně poněkud hlubším) stanoviskem generálního advokáta, že Uber má rozhodující vliv na podmínky, za kterých řidiči poskytují své služby; stanovuje nejméně maximální cenu jízdy a danou částku vybírá před tím, než část z této sumy vyplatí řidiči; vykonává určitou kontrolu kvality vozidel a chování řidičů.[55] Důsledkem tohoto přístupu je pak to, že zprostředkovatelská služba musí být považována za nedílnou součást komplexní služby, jejíž hlavní složkou je přepravní služba, a tudíž se nejedná o službu informační společnosti ve smyslu ECD.[56] Tyto závěry SDEU potvrdil v dalším rozsudku č. C-320/16 *Uber France.*[57]

Z rozhodnutí Soudního dvora sice nelze přímo dovodit, že by Uber byl i poskytovatelem vlastní realizační služby vůči uživateli (i poskytovatel služby v oblasti dopravy by teoreticky stále mohl své závazky subkontraktovat na další subjekty-řidiče[58]), český soud však v návaznosti k tomuto posouzení platformy dospěl, což lze považovat za vhodné.[59] Kritizováno nicméně bylo vyloučení souběžné aplikace statusu ISP (na „informační" aktivitu).[60] Zůstává také prozatím otázkou, zda bude tento „Uber test" aplikován i na další platformy sdílené ekonomiky. Např. v případě Airbnb se jeví, že zejm. podmínka „rozhodujícího vlivu" bude naplněna jen velmi obtížně.[61]

---

[55] Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 20. 12. 2017, věc C-434/15, bod č. 39.

[56] Ibid., bod č. 40.

[57] Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 10. 4. 2018, věc C-320/16.

[58] HANÁK, O. *Sdílená ekonomika z pohledu občanského práva*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2018, s. 78.

[59] V literatuře se někdy nesprávně uvádí opak. Soudní dvůr přitom rozhodoval toliko o statusu platformy coby poskytovatele služby v oblasti dopravy, k povaze vztahu mezi platformou a uživatelem se ani vyjádřit nemohl, neboť je v působnosti členských států. Bylo by však obecně v zájmu jednoty právního systému logické, aby platformy, musí-li dostát totožným veřejnoprávním povinnostem jako jiné taxislužby, byli i v „realizačním vztahu" k uživateli. Viz DOMURATH, op. cit., s. 579.

[60] SCHAUB, M. Why Uber is an information society service. *Journal of European Consumer and Market Law*, 2018, roč. 7, č. 3, s. 109-115.

[61] K tomu blíže BUSCH, Ch. The Sharing Economy at the CJEU: Does Airbnb pass the 'Uber test'? *Journal of European Consumer and Market Law*, 2018, roč. 7, č. 4, s. 171; HANÁK, op. cit., s. 79-82.

4.2.3 Postup č. 2: status zaměstnavatele

Významné mohou být též závěry z oblasti pracovního práva. Ačkoliv pracovněprávní přístup je spíše opačný (zabývá se především právní kvalifikací poskytovatele služby, nikoliv platformy), v případě posouzení poskytovatele služby jako zaměstnance platformy by musela platforma přirozeně být též poskytovatelem realizační transakce.[62] Tento závěr ovšem nutně neplatí naopak.[63]

Vycházet bude třeba z definice závislé práce v českém právu upravené v zákoníku práce, klíčová pak budou především kritéria soustavnosti a ekonomické závislosti.[64] Inspirativní mohou být též zahraniční rozhodnutí[65] i návrhy, zejména otázka kontroly nad poskytovatelem[66] či negativní test vytvořený americkými soudy[67]. Striktní aplikace statusu zaměstnavatele dle současné úpravy vystavené pro průmyslovou a tovární výrobu druhé poloviny 20. století se nicméně jeví jako nevhodná, v souvislosti se změnami by pak dle Morávka mělo dojít ke snížení ochranné funkce pracovní práva.[68]

---

[62] K tomu viz SØRENSEN, M.J. Uber – a business model in search of a new contractual legal frame? *Journal of European Consumer and Market Law,* 2016, roč. 5, č. 1., s. 15.

[63] Poskytovatel služby by sice mohl být posouzen jako „nezaměstnanec" (podnikatel, „prosumer" či prostá fyzická osoba), avšak platforma by v takovém případě stále nemusela být poskytovatelem realizační transakce (své závazky totiž může jen subkontraktovat jinému subjektu).

[64] STONJEK, op.cit, s. 36-37.

[65] Srov. rozhodnutí Odvolacího pracovního tribunálu ve Velké Británii ze dne 10. 11. 2017, č. UKEAT/0056/17/DA.

[66] K tomu viz propracovaná analýza kontroly vykonávané softwarovými algoritmy v TIPETT, E. *Employee Classiication in the United States*. In: DAVIDSON, M. et al., ed., op. cit., s. 299.

[67] MCCABE, E. Not Like the Others: Applying the Fair Labor Standards Act to the Sharing Economy. *Kansas Law Review*, 2016, roč. 65, č. 1, s. 157-161.

[68] MORÁVEK, J. *Perspektivy pracovněprávní odpovědnosti v době moderních technologií*. In: PICHRT et al., 2018, op.cit, s. 64-72.

Dále lze odkázat především na poměrně rozsáhlou českou literaturu[69], v níž je dovození této povahy platformy blíže analyzováno.

4.2.4 Postup č. 3: status prodávajícího (obchodníka) dle spotřebitelského práva

Za určitých podmínek lze povahu platformy coby poskytovatele realizační služby dovodit též na základě spotřebitelského práva. Zásadně trojstranný vztah sdílené ekonomiky je u spotřebitelského vztahu (B2C) vystaveného jako dvoustranný jistou komplikací.[70] V závislosti na konkrétní kvalifikaci každé ze tří stran se totiž může jednat o množství potenciálně odlišných vztahů (např. platforma jako zprostředkovatel by mohla být v B2C vztahu s uživatelem, který by byl dále v B2C vztahu s poskytovatelem služby, jenž by byl ve vztahu B2B s platformou atd.).

Pro předmět této práce je relevantní zejména kvalifikace platformy coby „prodávajícího" (resp. „obchodníka") ve smyslu unijního spotřebitelského práva, a to v případě hlavní realizační transakce. Je samozřejmě nesporné, že platformy budou ve vztahu B2C vůči uživateli, jednak pokud jde o zprostředkovatelský vztah, tak i pokud by byla dovozena povaha platformy coby poskytovatele realizační transakce jiným způsobem.[71]

Této možnosti kvalifikace bylo v literatuře s jistou opatrností přisvědčeno. Základem je zejména rozhodnutí Soudního dvora ve věci C-149/15 *Wathelet*, dle něhož „prodávající" ve smyslu směrnice 1999/44/ES o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží (CSD) může zahrnovat taktéž osoby, které jednají jako zprostředkovatelé, ale u spotřebitele vyvolají dojem, že jsou profesionální

[69] PICHRT et al., 2017, op. cit.; PICHRT et al., 2018, op. cit.; Analýza sdílené ekonomiky a digitální platforem [online]. *Úřad vlády ČR*, 2017, s. 84 [cit. 18. 3. 2019]; HANÁK, op. cit., s. 39-48.

[70] PSAILA, E. et al. Exploratory study of consumer issues in online peer-to-peer platform markets. Task 5 Report [online]. *European Commission*, únor 2017, s. 56 [cit. 18. 3. 2019].

[71] HATZOPOULOS, V. a ROMA, S. Caring for sharing? Collaborative economy under EU law. *Common Market Law Review*, 2017, č. 1, s. 122.

prodávající.[72] Tato interpretace – připomínající výklad objektivního adresáta (v německojazyčné terminologii tzv. *objektiver Empfänger*) – by mohla být rozšířena i na platformy sdílené ekonomiky, které by vzhledem k jejich chování uživatel (spotřebitel) mohl důvodně považovat za vlastní „realizátory" transakce.[73] Účelem ochrany spotřebitele je v tomto ohledu snížení nejistoty vyvolané osobou vystupující jako zprostředkovatel.[74] Uvedené se však bude přirozeně výlučně týkat platforem, které aktivně kontrolují realizační transakci a jinými způsoby vstupují do tohoto vztahu. Právě tyto skutečnosti mohou mít významný vliv na spotřebitelovo vnímání povahy transakce včetně práv a povinností.[75]

Limitem tohoto přístupu je samozřejmě fakt, že se jedná již o poněkud extenzivní výklad judikatury, která se navíc vztahuje toliko ke směrnici CSD, a ačkoliv bylo navrženo jej vztáhnout i na směrnici 2005/29/EC o nekalých obchodních praktikách[76], dovodit tento výklad např. vzhledem ke směrnici 2011/83/EU o právech spotřebitelů, by bylo vzhledem k jejímu čl. 6 obtížné.[77]

4.2.5 Zhodnocení

Provedená analýza ukázala více možností kvalifikace platformy jako poskytovatele realizační služby. Jako nejvíce rozpracovanou se jeví prvně

---

[72] Dle Soudního dvora tak může být v případě, kdy podnikatel spotřebitele řádně neinformoval o tom, že není majitelem předmětného zboží; relevantní by měla být zejm. míra účasti a úsilí prostředníka při prodeji, okolnosti, za nichž bylo zboží prezentováno spotřebiteli. Viz rozsudek SD EU, věc C-149/15, bod č. 44.

[73] DOMURATH, op. cit., s. 577; SØRENSEN, M.J. Intermediary Platforms –The Contractual Legal Framework. *Nordic Journal of Commercial Law*, 2018, č. 1, s. 78; PSAILA et al., únor 2017, op. cit., s. 23.

[74] Vyrovnání informační asymetrie mezi oběma stranami a zajištění autonomie vůle vyžaduje, aby byly informace spotřebiteli poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem. To se týká i dodatečně poskytnutých informací a celkového chování prodávajícího.

[75] DOMURATH, op. cit., s. 577.

[76] Zde lze rovněž poukázat na pokyny Komise č. *SWD(2016) 163 final* k uplatňování této směrnice. Dále viz WEINGERL, P. Consumer Protection and the Sharing Economy. In: HOJNIK, J. (ed) *Sharing Economy in Europe - Opportunities and Challenges*. Zavod 14, 2018, s. 84.

[77] Ibid.

uvozená cesta výkladu statusu ISP prostřednictvím kritéria posouzení aktivity platformy a významnosti vlivu její kontroly nad poskytovatelem služby, příp. realizační transakcí. O její užitelnosti svědčí též doporučení ze strany Komise a existující judikatura Soudního dvora. Rozhodnutím českého soudu ve věci Taxify domýšlejícího závěry Soudního dvora pak lze konstatovat, že se jedná o model užitelný v českém právním prostředí.

Určité cesty mohou představovat i argumenty založené na pracovním právu nebo vnímání platformy spotřebitelem. Konkrétně pak pracovněprávní postup již byl v některých členských státech EU úspěšně aplikován.

4.3 Odpovědnost platformy za způsobení škody uživateli

Je-li platforma kvalifikována jako poskytovatel realizační transakce, znamená to především, že je povinna uživateli poskytnout objednanou službu řádně a včas, přičemž jejím předmětem je vlastní přepravní, ubytovací či jiná realizační služba. Poněvadž se jedná o spotřebitelský vztah, platforma bude také povinna zvláštními povinnostmi plynoucími pro podnikatele v B2C vztahu.

Podstatné je, že výklad Soudního dvora v rozhodnutích Uber vede k tomu, že poskytovanou službu nelze „rozdělit na dvě“: „zprostředkovatelská“ služba těchto platforem neobstojí s ohledem na její bezprostřední ekonomickou návaznost na realizační službu sama o sobě, ale je nedílnou součástí komplexní služby, jejíž hlavní složkou je realizační služba. V intencích tohoto modelu tedy platformy nemohou být poskytovatelem služby informační společnosti, ačkoliv tento závěr byl v literatuře kritizován[78]. Konkrétní podoba vztahu mezi platformou a vlastní osobou poskytující službu[79] není v rámci tohoto modelu určující.

Z uvedeného plyne, že se v tomto modelu neuplatní výjimka odpovědnosti dle čl. 14 směrnice ECD, čímž je odstraněna prvotní „závora“.

[78] SCHAUB, op. cit., 109-115.

[79] Tato osoba může být podnikajícím subkontraktorem platformy, jejím zaměstnancem nebo také prostou fyzickou osobou, resp. tzv. prosumerem. Na povinnostech platformy vzhledem k uživateli tato povaha nic nezmění.

Platformy budou jako poskytovatelé realizační služby zásadně odpovědni pro porušení všech povinností, které se s poskytnutím dané služby pojí.

Otázkou přesahující rozsah této práce ovšem je, zda mají být takto kvalifikované platformy stavěny do totožné právní pozice jako tradiční poskytovatelé (např. taxislužby, ubytovatelé apod.), což by v tomto modelu byly. Ekonomický model platforem je i přes kvalifikační podobnosti v mnoha směrech odlišný, angažuje kupř. technická řešení, která některé veřejnoprávní povinnosti zjevně překonávají. Jako vhodnější se tak jeví spíše vytvoření speciální kategorie.[80]

Obecně tedy lze shrnout, že dovození odpovědnosti platformy by v tomto modelu neměla zásadně žádná zvláštní právní norma bránit. Vlastní úspěšnost bude dále záviset na vlastním naplnění znaků skutkové podstaty povinnosti k náhradě škody. Bližší analýza těchto otázek již není, vzhledem k rozsahu této práce, jejím předmětem.

[80] Srov. FINCK, M. Digital Co-Regulation: Designing a Supranational Legal Framework for the Platform Economy. *European Law Review*, 2017, č. 1., s. 47-69.

5 Model B: platforma jako pasivní zprostředkovatel realizační transakce

5.1 Charakteristika

Na rozdíl od předchozího modelu založeného na předpokladu aktivity platformy, je druhý model představován platformami, které své působení limitují na pasivní spojování nabídky a poptávky, přičemž kontraktaci včetně výběru subjektu a stanovení obsahu realizačního vztahu přenechávají plně na poskytovateli služby a uživateli. Povahou se tak výrazně odlišují od charakteristiky sdílené ekonomiky tak, jak byla vymezena v kap. 2.1.

Platformy tohoto modelu obvykle poskytují následující typy služeb:

- publikování nabídek,
- jednoduché způsoby usnadnění spojování (např. filtrování, jednoduché možnosti filtrace atd.),
- zajištění související vzájemné komunikace kontrahentů,
- možnost reklamy (formou zvýhodnění nabídky atd.),
- možnost hodnocení uživatelů.[81]

V praxi se bude jednat např. o inzertní platformy (Bazoš.cz, Vinted atd.), zřejmě i platformy sdíleného ubytování neorientované na zisk (např. Couchsurfing) aj.

5.2 Odpovědnost platformy za způsobení škody uživateli

Vzhledem k pasivnímu charakteru těchto platforem a jejich neintervenci do prvků realizačního vztahu nevyvolává jejich právní kvalifikace větší obtíže. Bude se jednat o typické poskytovatele informační služby (ISP). Ostatně, s ohledem na tento typ platforem, jež nemají vliv na provedení a kvalitu realizačního vztahu, byl právní status ISP obsahově modelován.

[81] PSAILA et al., květen 2017, op. cit., s. 57.

Platformy tohoto modelu tak budou kryty výjimkou z odpovědnosti dle čl. 15 ECD (resp. dle zákona o službách informační společnosti), přičemž, jak bude ukázáno dále v kap. 6.3, naplnění podmínek její aplikace se v tomto případě jeví jako vysoce pravděpodobné.

Jakákoliv odpovědnost platformy za způsobení škody uživateli poskytovatelem služby je proto vyloučena.[82]

[82] MAISNER, M. *Zákon o některých službách informační společnosti. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 82.

6 Model C: platforma jako aktivní zprostředkovatel realizační transakce

6.1 Charakteristika

Třetí model tvoří platformy, které se pohybují uprostřed mezi oběma krajními polohami: aktivitou a pasivitou. Tyto platformy jdou již za rámec pouhého umožnění výměny informací mezi subjekty (model B) a pomocí řady mechanismů aktivně usnadňují spojení nabídky a poptávky, úroveň kontroly poskytovatele či realizačního vztahu ovšem nedosahuje významu jako u modelu A (platforma např. nepředepisuje závaznou úroveň cen a způsob chování poskytovatele) a zprostředkovací služba zůstává stále obecně ekonomicky oddělenou.[83]

V obecnosti lze charakterizovat typ poskytovaných služeb následovně:

- pokročilé metody spojování obou kontrahentů (např. geolokace),
- kontrolní prohlídky a ověřování identity uživatelů,
- definice obecnějších smluvních podmínek,
- doporučení ceny,
- monitoring uživatelské aktivity,
- vedení reputačního systému.[84]

Tento model lze považovat za defaultní pro platformy sdílené ekonomiky ve smyslu této práce. V praxi nejužívanějších platforem se bude jednat především o sdílené ubytování (Airbnb, HomeStay aj.).

[83] Tak např. zprostředkovací služba „Airbnb" se zdá být pro časovou oddělitelnost od vlastního ubytování ekonomicky soběstačná, a to na rozdíl od služby Uberu, kde zprostředkování jako takové nemůže být vzhledem k „*on-demand*" povaze sdílené přepravy příliš odděleno od poskytnutí přepravy.

[84] PSAILA et al., květen 2017, op. cit., s. 57.

6.2 Právní kvalifikace

Právní status platforem v tomto modelu je dán trojstrannou povahou tohoto vztahu, v němž je oddělená zprostředkovatelská služba od realizační. Platformy – jakožto poskytovatelé zprostředkovatelské služby prostřednictvím provozu online aplikace – budou kvalifikovány jako poskytovatelé služby informační společnosti (ISP). Poskytovatelé služby pak v závislosti na naplnění znaků podnikateli, nebo obyčejnými uživateli.

6.3 Odpovědnost platformy za způsobení škody uživateli

Obtíže s dovozením odpovědnosti platformy jsou v tomto modelu dány vylučováním jakékoliv její možnosti v obsahu smluvního ujednání, jakož i povahou platforem tohoto modelu, jež stojí v šedé zóně jaksi „mezi dvěma světy." Jinými slovy řečeno, současná pravidla jsou postavena buď pro „realizátory", nebo „zprostředkovatele"; neexistují zvláštní normy, které by odpovědnost explicitně stanovily, je tedy nutno vyjít z obecných pravidel smluvního a deliktního práva.

Jakákoliv, byť i teoretická možnost dovození odpovědnosti platformy za povinnosti z realizačního vztahu je však především zásadně kryta výjimkou z odpovědnosti danou povahou platformy jako ISP. Její aktivace však předpokládá naplnění několika podmínek. Budou v tomto případě naplněny? A je vůbec uplatnění této výjimky pro uvedené platformy pokryto jejím objektivně-recentním výkladem?

6.3.1 Výjimka z odpovědnosti dle směrnice ECD

Právní základ limitace odpovědnosti platforem je upraven v čl. 14 směrnice ECD týkající se tzv. hostingových služeb[85] transponovaný do § 5 zákona č. 480/2004 Sb., o poskytování služeb informační společnosti.

Odpovědnost za obsah poskytnutých informací i za jednání poskytovatele bude dle směrnice ECD zcela vyloučena (tzv. režim bezpečného přístavu) v případě, že poskytovatel „*nebyl účinně seznámen s protiprávní*

[85] Platformy tohoto modelu přitom lze obecně za tyto služby považovat, viz HATZOPOULOS, V. a ROMA, op. cit., s. 100.

činností nebo informací a ani s ohledem na nárok na náhradu škody si není vědom skutečností nebo okolností, z nichž by byla zjevná protiprávní činnost nebo informace" a zároveň, pokud se o takovéto protiprávní činnosti dozvěděl, *„jednal s cílem odstranit tyto informace nebo k nim znemožnit přístup"* (tzv. mechanismus notice-and-action).

Současně platí, že poskytovatelé nejsou dle § 5 uvedeného zákona povinni dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací či aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace.

Objektivně recentní výklad výjimky a vývoj judikatury SDEU

Záměrem evropského zákonodárce při zavádění tohoto pravidla bylo jednak uchránit ISP před rizikem bezbřehé objektivní odpovědnosti za protiprávní činnost uživatelů, jež se sice uskutečňuje jeho prostřednictvím, avšak probíhá bez jeho vědomí, tak i balancovat jiné chráněné zájmy.[86] Pokud by nebylo zavedeno, ISP by de facto byli nuceni kontrolovat veškeré přenášené informace a uskutečněná jednání uživatelů. To by kolidovalo s technickými, ale i právními možnostmi (ochrana soukromí, svoboda projevu[87] aj.), důsledkem by byla snížená kvalita služby a její vyšší finanční nákladnost, a tedy celkové snížení pozitivních efektů informačních služeb.[88] Na druhou stranu, ani absolutní imunita se nejevila

[86] POLČÁK, R. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti. *Právní rozhledy*, 2009, č. 23, s. 839; MAISNER, M. Pasivní vs. aktivní hosting: hranice režimu Safe Harbour. *Bulletin Advokacie*, 2017, č. 1-2, s. 41.

[87] V této souvislosti je vhodné upozornit zejm. na nebezpečí tzv. nepřímé cenzury (angl. collateral censorship), tedy předběžné cenzury pomocí filtrů či algoritmické umělé inteligence, kdy je potenciálně nevhodný obsah, resp. jednání z důvodu obav z odpovědnosti raději rovnou odstraněn, resp. zakázáno. K tomu viz HANYCH, M. a PIVODA, M. Facebook, Twitter a YouTube jako garanti svobodného projevu? Kritika současného systému notice-and-takedown. *Revue pro právo a technologie*, 2017, č. 16, s. 184-190.

[88] POLČÁK, 2009, op. cit., s. 840

jako optimální řešení z důvodu ztráty motivace ISP k vývoji nových preventivních technologií i nemožnosti poškozených domoci se vzhledem k anonymitě internetového prostředí svých práv.[89]

Zvolený model subjektivní odpovědnosti založený na nevědomé nedbalosti ISP o protiprávnosti informací poskytnutých třetí osobou se však ukazuje jako více ospravedlněný v začátcích internetu, než v současném prostředí ovládaném vysoce ziskovými a tržně dominantními internetovými platformami, které jsou založeny na využívaní uživatelských dat a vývoji technologií umožňujících mj. identifikaci protiprávního obsahu a jednání.[90] Toto řešení pak dle mnohých autorů zvláště koliduje s některými modely platforem sdílené ekonomiky, jež si prostor ISP a jeho právní výhody de facto kolonizovaly k dosažení svých ekonomických cílů.[91]

Uvedené východisko postupně prošlo vlivem změněné role ISP i jeho aktivity poměrně **významnou redukcí (resp. zpřesněním) v soudních a správních rozhodnutích**: výjimka svědčí pouze neutrálním ISP, tedy takovým, jejichž chování je ve vztahu k uloženým datům a zprostředkovanému jednání veskrze „*technické, automatické a pasivní*.“[92] Posouzení platformy coby aktivní se však děje dle Maisnera vždy jen vůči konkrétnímu obsahu a z její činnosti musí být zřejmé, že data uložená v rámci této činnosti zná nebo je kontroluje.[93]

---

[89] RUSTAD, M. a KOENIG, T. Rebooting Cybertort Law. *Washington Law Review*, 2005, č. 80, s. 388.

[90] SARTOR, G. Providers Liability: From the eCommerce Directive to the future [online]. *European Parliament*, 2017, s. 12 [cit. 18. 3. 2019]; PAZOS, R. European Contract Law in the Digital Age. *Journal of European Consumer and Market Law*. 2019, roč. 8, č. 1, s. 47.

[91] CAUFFMAN, C. The Commission's European Agenda for the Collaborative Economy – (Too) Platform and Service Provider Friendly? *Journal of European Consumer and Market Law*, 2016, roč. 5, č. 6, s. 239; KOOLHOVEN, R. Overcoming Concerns in Collaborative Transactions. In: REDLICH, T. (ed). *Co-Creation*, 2019, s. 212.

[92] Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 23. 3. 2010, spojené věci C-236/08 a C-238/08.

[93] MAISNER, 2017, op. cit., s. 43.

Zároveň pak platí, že i „neutrální" ISP[94] mohou výjimky užít pouze v případě, že protiprávní jednání neignorovali nedůvodně, tedy nebyla-li naplněna podmínka účinného seznámení s protiprávní činností dle čl. 14 směrnice ECD.[95] Dokonce lze říci, že vývoj směřuje téměř k dovození nepřímé povinnosti ISP takovému jednání pro aktivaci výjimky aktivně zabraňovat[96], to však nejvýše ve smyslu algoritmického filtrování veškerého obsahu a případné bližší analýzy pouze vybraného.[97] Zde se již nicméně jedná o poněkud extenzivní výklad směrnice, tato povinnost by měla být primárně založena zvláštním pravidlem.[98] Dle některých autorů ji ovšem lze dovodit již nyní z požadavku „*náležité profesionální péče*" dle čl. 5 odst. 2 směrnice 2005/29/EC o nekalých obchodních praktikách.[99]

K odpovědnostnímu režimu platforem sdílené ekonomiky se ve vztahu k výjimce vyjádřila formou sdělení Komise, která se pokusila vybalancovat zájem na rozvoji digitální ekonomiky a zachování benefitů omezené odpovědnosti[100] s poněkud nepříznivou restrikcí Soudního dvora. Komise především uvedla, že poskytování doprovodných služeb či uskutečňování dobrovolných aktivit platforem s cílem zvyšovat

---

[94] Kritérium neutrality (resp. aktivity / pasivity) může připomenout posouzení kvalifikace platformy coby poskytovatele realizační služby v modelu A. V tomto případě však jde toliko o aktivní udávání podmínek realizačního vztahu, ten však zůstává vůči zprostředkovatelskému nadále ekonomicky soběstačný.

[95] Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 12. 7. 2011, věc C-324/09, bod č. 120.

[96] Viz SARTOR, op. cit., s. 22-23, a zde citovaná rozhodnutí (např. rozsudek SD EU ve věci C-131/12 a C-610/15). Poukázat lze také na německý *Netzwerkdurchsetzungsgesetz* požadující po platformách provozující sociální sítě smazat zjevně protiprávní obsah.

[97] HOLZNAGEL, D. Der Konflikt zwischen Art. 15 E-Commerce-RL und pro-aktiven Verhinderungspflichten von Host-Providern. *Zeitschrift für Urheber und Medienrecht*, 2018, č. 5, s. 355; POLČÁK, 2018, op. cit., s. 90-98.

[98] K možnostem dovození této povinnosti viz POLČÁK, 2018, op. cit., s. 90-98.

[99] DE FRANCHESCI, op. cit., s. 3.

[100] Komise uvádí, že *„zachování stávajícího režimu odpovědnosti pro zprostředkovatele je klíčové pro další rozvoj digitální ekonomiky v EU";* viz sdělení On-line platformy a jednotný digitální trh [online]. *European Commission*, 2016, s. 9 [cit. 14. 3. 2019].

důvěru a konkurenceschopnost (kteréžto Komise explicitně podpořila) by nemělo automaticky znamenat, že chování platforem přestává být toliko „*technické, automatické a pasivní*."[101]

Konečná odpověď u platforem, v kontextu unijního práva, prozatím není dána. Jsou-li však platformy dobrovolně aktivní, vyžadovalo by poměrně vysokou míru kreativity interpretovat závěry Soudního dvora způsobem, jaký navrhuje (v dobré víře) Komise. Považoval-li Soudní dvůr za nikoliv neutrální aktivitu již *„pomoc, která spočívala zejména v optimalizaci prezentace dotčených nabídek k prodeji nebo propagaci těchto nabídek,"*[102] jeví se, že by za ni nemělo být považováno (argumentem *a minori ad maius*) ani stanovení obchodních podmínek realizačního vztahu, správa stížností a refundací či reputačního systému (vymazávání falešných recenzí), zajištění platebního mechanismu či algoritmické mechanismy usnadňující spojování uživatelů.[103] Určitý limit tohoto dovození však může představovat výše uvedené omezení navržené Maisnerem, bude-li v judikatuře Soudního dvora potvrzeno.

Jak již bylo navíc upozorněno, únik z aplikačního rozsahu výjimky by byl dále možný i v případě posouzení platformy jako neutrální, **prokázal-li by poškozený její účinné seznámení s protiprávní činností**[104]. Jako modelový příklad seznámení uvádí Hanák situaci, kdy by Airbnb mělo vědomost o tom, že poskytovatel služby opakovaně fyzicky napadá hosty a nijak by nastalou situaci neřešilo.[105]

---

[101] Evropský program pro ekonomiku sdílení [online]. *European Commission*, 2016, s. 8 [cit. 14. 3. 2019].

[102] Rozsudek SD EU, věc C-324/09, bod č. 116.

[103] YPMA, P. et al. Study on the Assessment of the Regulatory Aspects Affecting the Collaborative Economy in the Tourism Accommodation Sector. Task 1. [online]. *European Commission*, 2018, s. 16 [cit. 19. 3. 2019]. HATZOPOULOS, V. a ROMA, op. cit., s. 104.

[104] Předmětem sporu je nicméně výklad části *„účinného seznámení s protiprávní aktivitou"* – týká se pouhé existence vědomosti o aktivitě, která je protiprávní, nebo i vlastní vědomosti o tom, že je aktivita protiprávní? Viz SARTOR, op. cit., s. 25.

[105] HANÁK, op. cit., s. 68.

6.3.2 Zhodnocení

V kontextu charakteristiky platforem tohoto modelu je možné, že nemusí být shledány jako neutrální ve smyslu judikatury SDEU, popř. může být dovozeno jejich účinné seznámení s protiprávní činností, což by znamenalo, že výjimka z odpovědnosti by v takovém případě nebyla aktivována.

Prvně uvedená možnost by nemusela být v rozporu s účelem výjimky z odpovědnosti. Výjimka v souvislosti s proměnami prostředí internetu a ISP a v prostředí některými nazývané jako ekonomika platforem, ztrácí u řady typů ISP své účelové ospravedlnění garance jejich vlastní existence. Platformy sdílené ekonomiky vytvářejí quasi-tržní prostředí, v němž spotřebitelé uskutečňují transakce a mají následně možnost poskytovatele hodnotit a tím tak poměrně výrazně ovlivnit jeho další existenci v prostředí platformy.[106] Cauffman navíc podotýká, že ačkoliv vlastní vytvoření platformy vyžaduje nepochybně vysokou vstupní investici, náklady na její další provoz jsou vzhledem k automatizovaným operacím relativně nízké (a technologické možnosti poměrně vysoké), na pasivitu platformy tak může být nahlíženo taktéž jako na laxní chování kryté neodpovědností, když se „něco nepovede."[107]

Na druhou stranu, je otázka, zda se již nejedná o příliš extenzivní výklad jdoucí až za hranice možného objektivního výkladu textu směrnice. Některé zájmy, které úprava omezené odpovědnosti zajišťuje, jsou relevantní i v případě aktivních platforem (např. nebezpečí tzv. nepřímé cenzury).[108] Východiskem by nicméně měla být přiměřenost regulace, přičemž zájmy dosud chráněné prostřednictvím výjimky může být do budoucna vhodnější upravit jiným právním mechanismem.

---

[106] CAUFFMAN, op. cit., s. 239.

[107] Ibid.

[108] SPECHT, L. Ausgestaltung der Verantwortlichkeit von Plattformbetreibern zwischen Vollharmonisierung und nationalem Recht. *Zeitschrift für Urheber und Medienrecht*, 2017, č. 2, s. 122.

V případě uplatnění výše načrtnutých možností by platformy stále zůstaly ISP.[109] Případné překonání výjimky však opět odstraní toliko prvotní závoru odpovědnosti platformy.[110] Na rozdíl od prvního modelu bude ovšem zdaleka nejsložitější část představovat vlastní dovození odpovědnosti platformy na základě pravidel soukromého práva.

6.4 Odpovědnost platformy v intencích norem soukromého práva

V rámci vztahu sdílené ekonomiky platforma obecně vystupuje ve dvou typech vztahů, které mohou implikovat odpovědnost platformy: **zprostředkovatelském** (*largo sensu*, tedy zahrnujícím taktéž vykonání doprovodných služeb z realizačního vztahu) a **realizačním**.

6.4.1 Odpovědnost platformy dovozená z realizačního vztahu

Model C je charakteristický tím, že plnění z realizačního vztahu je poskytováno samostatným „poskytovatelem služby." Ačkoliv je tento vztah utvářen za pomoci platformy, dle zásad závazkového práva vycházejících z relativity právních poměrů, leží smluvní povinnosti vycházející z tohoto vztahu pouze na straně poskytovatele a uživatele. Vycházeje z toho by pak mělo platit, že odpovědným subjektem na základě tohoto smluvního vztahu může být vůči uživateli toliko poskytovatel služby. Odpovědnost třetí osoby ze smluvního vztahu, jehož není kontrakční stranou, by odporovala zásadě autonomie vůle (čili svobodě nebýt vázán).

V literatuře se objevují názory, že lze za určitých okolností uvažovat o prolomení této zásady a založení odpovědnosti platformy. Cestou k tomu by mohl být výklad smluvního ujednání vycházející z perspektivy

---

[109] V literatuře byl vysloven nesprávný názor, že uplatnění bezpečného přístavu je vždy neoddělitelně spjato s kvalifikací ISP; viz MITTERPACHOVÁ, J. a ŠTEVČEK, M. Súkromnoprávne aspekty zdieľanej ekonomiky po rozsudku vo veci "Uber". *Bulletin SAK*, 2018, č. 5, s. 23. Opačný názor podporuje např. DE FRANCHESCI, op. cit., s. 3; HATZOPOULOS, V. a ROMA, op. cit., s. 104.

[110] MAISNER, 2016, op. cit., s. 66-67.

objektivního adresáta.[111] Na základě tohoto objektivizujícího výkladu[112] by bylo možné dovodit, že platforma je smluvní stranou smlouvy týkající se realizačního vztahu (viz model A) nebo alespoň že poskytuje záruku za splnění poskytovatelova dluhu, a to v případě, že takováto očekávání platforma v uživateli vyvolá. Tak by tomu mohlo být např. vytváří-li platforma dojem, že kontroluje, vzdělává či jinak ovlivňuje poskytovatele služby nebo užívá-li marketingová prohlášení vztahující se kvalitě realizační služby.[113]

Uvedené lze demonstrovat na příkladu Airbnb, které věnuje ochraně bezpečnosti podstatnou část své webové prezentace.[114] „*Bezpečnost především“,* vytyčuje velkým tučným písmem, a dále uvádí, že „*Airbnb bylo hned od začátku navrženo tak, aby pomáhalo zajistit bezpečí online i offline*“ či „*Vyhodnocení rizik: Každá rezervace na Airbnb je posouzena z hlediska rizikovosti ještě předtím, než je potvrzena. Používáme k tomu prediktivní analýzy a strojové učení, abychom okamžitě vyhodnotili stovky signálů, které nám pomohou zachytit a prošetřit podezřelé aktivity ještě před tím, než se stanou*.“ Ve vztahu ke vzdělávání poskytovatelů uvádí: „*Pravidelně organizujeme bezpečnostní workshopy s hostiteli a místními experty“* a vše uzavírá prohlášením „*Pokud zůstaneš během celého procesu na Airbnb (od komunikace přes rezervaci po platbu), jsi pod ochranou naší vícevrstevné obranné strategie.“*[115] Skutečnost, že Airbnb vylučuje vlastní odpovědnost za porušení povinností poskytovatele realizační služby lze přitom nalézt až v čl. 17 obchodních podmínek.[116]

Ačkoliv vytvoření očekávání uživatele ohledně bezpečnosti a určité roli platformy v tomto ohledu se jeví na základě uvedeného jako poměrně pravděpodobné (a dle výzkumů je toto očekávání alespoň v praxi

---

[111] Viz DOMURATH, I. Probleme bei der Einordnung von Plattformen als Vertragspartner. In: ROTT, P. a TONNER, K., ed. *Online-Vermittlungsplattformen in der Rechtspraxis*. Baden: Nomos, 2018; SØRENSEN, 2018, op. cit., s. 84-87; TERESZKIEWICZ, op. cit., s. 910.

[112] KOTÁSEK, J. Následné chování smluvních stran a jeho (ne)samozřejmé využití při jednoduchém výkladu smlouvy. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2015, č. 1, s. 27.

[113] SØRENSEN, 2018, op. cit, s. 85.

[114] Velmi podobné prohlášení lze nalézt i na webu Uberu, pouze v omezené míře u HoppyGo. Viz Chceme tě chránit [online]. *Uber.com* [cit. 24. 3. 2019].

[115] Důvěra a bezpečnost [online]. *Airbnb.com* [cit. 20. 3. 2019].

[116] Terms of Service for European Users [online]. *Airbnb.com*, 2019 [cit. 20. 3. 2019].

dáno, k tomu viz dále kap. 7.2.3), je třeba si uvědomit, že v této subkapitole jde o dovození povinnosti, která se vztahuje přímo k plnění realizačního vztahu jeho poskytovatelem, tedy bez ohledu na jednání platformy coby zprostředkovatele (k tomu viz kap. 6.4.2). Záruku splnění realizačních povinností ze strany platformy uživatelům lze dle mého názoru z uvedených prohlášení dovodit jen obtížně. Citované části se vztahují spíše pouze k její vlastní úloze a ujištění, že sama platforma udělá „co bude moci", viz také užití slov „obranná strategie" či „prošetření podezřelé aktivity." Měl-li být vůbec dovozen opak, platforma by se měla více obracet k vlastnímu plnění realizačního vztahu, přičemž za takováto prohlášení by bylo možné považovat např. „s námi si Váš pobyt vždy užijete" nebo „slibujeme Vám ničím nezkažený zážitek".

Mimo to se navíc dovození této povinnosti platformy jeví jako v praxi spíše nereálné z důvodu preference subjektivní metody interpretace v českém právu. Objektivní výklad projevu vůle je až „druhým ve frontě" a lze k němu přistoupit až poté, co se subjektivní úmysl nepodaří zjistit.[117] Platformy přitom obvykle důsledně konstruují obsah písemného smluvního ujednání tak, aby o jejich vůli nebýt vázánou, uživatel vzhledem k okolnostem nejméně musel vědět ve smyslu požadavku § 556 OZ. Ačkoliv např. i výslovné ustanovení tohoto typu v obchodních podmínkách by mohlo být v případě jeho rozumného neočekávání ze strany uživatele neúčinné (ve smyslu § 1753 OZ), dovození vzniku záručního závazku platformy vůči realizačním povinnostem se nejeví jako pravděpodobné.

V SRN význam perspektivy objektivního adresáta spočívá především ve zjišťování obsahu deklarované vůle stran a toho, zda vůbec vůle být vázán byla projevena. Jsou-li však obsah i vůle poměrně jednoznačně deklarovány, toto kritérium zásadně užít nelze.[118] Podobně tak nelze zcela vyjít ani z kritérií dle § 556 odst. 2 OZ, k nimž se má při interpretaci přihlédnout, neboť ty jsou toliko vodítkem ke zjištění projevu vůle a nemohou ho měnit, je-li již zafixován.[119]

---

[117] KOTÁSEK, op. cit., s. 28.

[118] STÖHR, A. Der objektive Empfängerhorizont und sein Anwendungsbereich im Zivilrecht. *JuS*, 2010, č. 4, s. 292-295.

[119] KOTÁSEK, op. cit., s. 30.

Dle některých autorů je forma objektivizujícího výkladu posilována v prizmatu unijního spotřebitelského práva.[120] Sørensen tuto tezi dokládá na příkladu jednoho z kritérií tzv. testu přiměřenosti smluvního ujednání ve smyslu § 1813 OZ[121], za které bylo Soudním dvorem[122] označeno posouzení, zda podnikatel ve vztahu ke spotřebiteli jednal poctivě a přiměřeně.[123] Dle Hulmáka pak takové jednání lze charakterizovat jako jednání podnikatele v souladu s očekáváními, která svým jednáním vyvolal.[124] Následkem nepřiměřeného ujednání je však jeho neúčinnost dle § 1815 OZ. K dovození povinnosti zprostředkovatele, o níž jde v tomto případě, tak může být užito toliko jako inspirace. Vyvolané očekávání u spotřebitele však může být relevantní vzhledem k dovození povahy platformy jako přímého poskytovatele realizační služby, k tomu viz kap. 4.2.3.

6.4.2 Odpovědnost platformy dovozená ze zprostředkovatelského vztahu

Platforma tohoto modelu je ve zprostředkovatelském vztahu s poskytovatelem i uživatelem (oba vystupují v pozici zájemců), jenž zahrnuje rovněž poskytnutí doprovodných služeb, přičemž se bude obvykle jednat o zprostředkovatelskou smlouvu dle § 2445 a násl. OZ[125] Obsahem tohoto vztahu obvykle jsou i povinnosti platformy vyplývající bezprostředně ze

[120] SØRENSEN, 2018, op. cit, s. 84.

[121] Další tři kritéria, která musí s tímto být naplněna kumulativně jsou (1) smluvní ujednání, (2) významná nerovnováha v právech a povinnostech stran a (3) neprospěch spotřebitele. Viz HULMÁK, M. In: HULMÁK, M. et al. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054).* Praha: C.H.Beck, 2014, s. 424.

[122] Rozsudek SD EU, věc C-415/11, bod č. 69.

[123] SØRENSEN, 2018, op. cit, s. 84.

[124] HULMÁK, op. cit., s. 428. Podobně i VÍTOVÁ, B. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 80.

[125] Podobně též ELISCHER, D. a MOCEK, O. *Sdílená ekonomika, aneb kde leží břímě odpovědnosti?* In: PICHRT et al., 2018, s. 77; MITTERPACHOVÁ a ŠTEVČEK, op. cit., s. 28. Srov. PRZECZEK, M. Principy fungování sdílené ekonomiky z pohledu soukromého práva. In: PICHRT et al., 2017, s. 261.

zprostředkovací či doprovodné aktivity (např. zajištění platebního mechanismu). Je však v rámci tohoto vztahu možné dovodit též povinnosti vztahující se určitým způsobem k plnění realizačního vztahu či poskytovateli služby?

Zvláštní ustanovení, které by zakládalo přímou odpovědnost zprostředkovatele za splnění závazku ze zprostředkovaného vztahu, absentuje. Plyne to již z ekonomického smyslu zprostředkování, jež směřuje pouze k usnadnění kontraktace efektivnějším propojením nabídky a poptávky a úspoře transakčních nákladů kontrahentů[126], jakož i legální definice dle § 2445 OZ. Zprostředkovatelská smlouva je toliko smlouvou o úsilí, jejímž cílem je zajištění skutečné možnosti zájemce uzavřít smlouvu.[127]

Zprostředkovatelem vyvíjená činnost ovšem přirozeně musí nabýt určité kvality vzhledem ke sledovanému účelu vzájemně vhodných zájemců. Určitou možnost navázání k vlastnímu realizačnímu vztahu by proto mohla představovat **povinnost zprostředkovatele zkoumat důvěryhodnost třetích osob**, mezi nimiž vyhledává pro zájemce potenciálního smluvního partnera (§ 2452 OZ).

Důvěryhodnost ve smyslu tohoto ustanovení je ze zákona spojována se schopností osoby splnit řádně a včas povinnosti ze smlouvy, přičemž vyloučeny jsou pouze třetí osoby s určitou negativní referencí.[128] Předpokladem je důvodná pochybnost platformy o této schopnosti třetí osoby, tzn. vzbuzení reálné obavy na základě skutečností tyto obavy zakládající.[129] Pochybnosti přitom mohou zakládat skutečnosti získané v rámci plnění zprostředkovatelských povinností, tak i získané z vlastní činnosti[130], zprostředkovatel však nemá zákonnou povinnost šetření za

---

[126] BEJČEK, J. Zprostředkování. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 9, s. 241-249.

[127] Ibid.; PILÍK, V. Smlouva o zprostředkování. *Právní rozhledy*, 2018, č. 17, s. 574.

[128] PILÍK, op. cit., s. 577-578.

[129] HANDLAR, J. In: HULMÁK, M. et al., op.cit, s. 830.

[130] Jako příklad zde Handlar (a podobně i Balarin) uvádí situaci, kdy je zprostředkovateli známo, že třetí osoba nesplnila závazky k jinému zájemci, pro kterého byl zprostředkovatel dříve činný. V případě platforem sdílené ekonomiky taková znalost bude obvykle jistě dána. Viz ibid.; BALARIN, J. In: PETROV, J. et al. Občanský zákoník. Komentář. Praha: C.H.Beck, 2017, s. 2465.

tímto účelem aktivně provádět.[131] Míra vyžadované opatrnosti je dle použité formulace dána jako lehká nedbalost („*o které* (…) *pochybnost mít měl*"), v případě profesionála navíc dále zpřísněna požadavkem odborné péče dle § 5 odst. 1 OZ. Domnívám se rovněž, že ustanovení lze ve vztahu ke slabší straně považovat za kogentní.[132]

V kontextu možností řady platforem některým rizikovým situacím předejít vlivem big data a algoritmických mechanismů (blíže k tomu viz dále kap. 7.2.1) se získání referencí o třetích osobách stává jejich reálnou schopností. Tou je také (coby projev povahy definiční autority[133]) schopnost vyloučit deviantní či jinak rizikové uživatele z online prostředí platformy. Komplikací nebude v praxi největších platforem sdílené ekonomiky ani balancování absence zákonné povinnosti aktivně provádět šetření na jedné straně a povinnosti péče a míry vyžadované opatrnosti na straně druhé. Tyto platformy totiž obvykle daný typ šetření provádějí samy a uživatele o něm v zájmu vytvoření důvěry informují (zde viz příklad v kap. 6.4.1).

Tak kupř. Airbnb by proto mohlo být odpovědné vůči uživateli, spojilo-li by ho s ubytovatelem, kterého mohlo na základě předchozích referencí důvodně považovat za sexuálního delikventa, agresora napadajícího fyzicky hosty či jinak nevhodně se chovajícího a z toho důvodu ho

[131] Ibid.

[132] Účelu normy lze rozumět jako zabránění přenášení nadměrného rizika na zájemce, mezi nímž a zprostředkovatelem je informační asymetrie ohledně skutečností týkajících se „zprostředkované" třetí osoby. Tato asymetrie je dále posilněna právě ve vztazích se slabší stranou. Podnikatel, který provádí zprostředkovatelskou činnost ve velkém rozsahu, bude obvykle z pohledu ekonomické analýzy tzv. nejvhodnějším nositelem rizika, které by proto zásadně neměl přenášet na spotřebitele, nebudouli to odůvodňovat zvláštní důvody situace. Viz test kogentnosti dle MELZER, F. a TÉGL, P. In: MELZER, TÉGL et al. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I.* Praha: Leges, 2013, s. 63. Opačný názor vyslovil Eliáš (ELIÁŠ, K. K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku. *Bulletin Advokacie*, 2015, č. 9, s. 13-24.) měl však nejspíše na mysli toliko generální dispozitivnost ustanovení, která je tady dána.

[133] K pojmu viz POLČÁK, 2012, op. cit., s. 137-140.

vyloučit.[134, 135] Odpovědnost HoppyGo by mohlo založit např. nezabránění spojení s poskytovatelem, jehož automobil je dlouhodobě poruchový a v důsledku selhání brzd dojde k havárii. Modelově lze dále poukázat na medializovaný případ řidiče Uberu J. Daltona, který během jednoho večera zavraždil 6 cestujících, přičemž několik cestujících si tentýž večer během jízdy Uberu stěžovalo na řidičovo chování a nebezpečnou jízdu, což bylo ověřitelné taktéž přes GPS a další data.[136] Naopak nedovoditelná by byla touto cestou odpovědnost např. za škodu způsobenou nahodilým a nijak nepředvídatelným chováním poskytovatele, což je bohužel často příkladem (např. poskytovatel na Airbnb se statusem „superhostitel" a vynikajícími recenzemi tajně natáčel hosty v ložnici[137], unesl hosta[138] aj.). Objektivní ani jiná odpovědnost za splnění závazků z realizační smlouvy touto cestou nemůže být založena.[139]

Propojit uvedené je vhodné **s širokým pojetím závazku jakožto součásti sociální a ekonomické reality,** zahrnující mimo povinnosti poskytnutí slíbeného plnění též respektování ostatních oprávněných zájmů druhé strany.[140] Dle Šilhána je na základě zásady poctivosti (§ 6 OZ) a dalších zásad obsahem oprávněných očekávání obou stran také to, že protistrana bude v rámci výkonu svých povinností v rámci závazku postupovat tak, aby nedůvodně nezasahovala do jakýchkoliv právem chráněných zájmů druhé strany.[141] Jedním z nejvýznamnějších zájmů je pak samozřejmě zájem neutrpět škodu. Tato a další očekávání se promítají

---

[134] Platformy samozřejmě nemusí uživatele chránit „před jimi samými." Pro naplnění požadavků této povinnosti stačí, když jej o rizicích důrazně upozorní. Viz BALARIN, op. cit., s. 2465.

[135] SØRENSEN, 2016, op. cit., s. 18.

[136] Příklad uvádí BOTSMAN, op. cit.

[137] Couple Uncovers Hidden Cameras In Nightmare Airbnb Stay: Police [online]. *HuffPost.com*, 2017 [cit. 25. 3. 2019].

[138] Airbnb Horror Story Points to Need for Precautions [online]. *NYTimes.com*, 2015 [cit. 25. 3. 2019].

[139] BALARIN, J. op. cit., s. 2465.

[140] ŠILHÁN, J. *Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku*. Praha: C. H. BECK, 2015, s. 9.

[141] Ibid., s. 31; Podobně i MELZER, F. a TÉGL, P. In: MELZER, TÉGL et al., op. cit., s. 115.

do obsahu závazku, čímž do něj pronikají i takové povinnosti, které jsou jinak součástí práva deliktního (zejm. prevenční a ochranné).[142] Sférou závazku je tak pokryto vše, co mezi stranami probíhá proto, že dochází k realizaci vzájemných práv a povinností ze závazku.

Důvodem vzniku odpovědnostního vztahu je samo porušení ochranných a prevenčních norem pokrytých sférou závazku.[143] Nabízí tak širší, avšak obecnější uplatnitelnost než odpovědnostní vztah vycházející z § 2452 OZ. Na plnění z realizační smlouvy však tyto povinnosti bude možné vztáhnout jen obtížně, nebudou-li mít souvislost s plněním (zprostředkovatelského) závazku.[144]

Příkladem tzv. závazkového deliktu[145] by mohlo být *nedostatečně vyvinuté úsilí ochránit zájemce před způsobením škody* (např. již uvedené příklady zprostředkování smlouvy s „pochybnou" osobou). Dále pak také *porušení povinnosti poctivého plnění* (tzn. udělat vše k naplnění účelu smlouvy; např. nevyužití všech přiměřených technických prostředků k zajištění relativní bezpečnosti transakcí včetně neuskutečnění předběžných prohlídek či přiměřených forem predikčních modelů) či *porušení informační povinnosti* (např. platforma by vědomě poskytovala nepravdivé informace či je jinak zkreslovala nebo dávala nesplněné sliby, popř. nevarovala o hrozícím nebezpečí), *porušení povinnosti diskrétnosti* nebo *vzájemné spolupráce*.[146]

Relevanci těchto ochranných povinností pak posiluje důvěra prokazatelně přikládaná platformám ze strany uživatelů (k tomu dále kap. 7.2.3). I v tomto případě ovšem musí platit, že platforma nemůže být za splnění závazků z realizačního vztahu odpovědná objektivně.

---

[142] ŠILHÁN, op. cit., s. 33.

[143] ŠILHÁN, op. cit., s. 142.

[144] Ibid., s. 41.

[145] Ibid., s. 37.

[146] ŠILHÁN, op. cit., s. 40.; MELZER, TÉGL. In: MELZER, TÉGL et al., op. cit., s. 114-119; NOVÝ, Z. *Dobrá víra jako princip smluvního práva v mezinárodním obchodu*. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 46.

6.4.3 Odpovědnost platformy dovozená z porušení normy deliktního práva

Mimo smluvní odpovědnost připadá v úvahu i odpovědnost vyvolaná porušením norem deliktního práva. Vzhledem k představeným možnostem výše bude tato cesta spíše podpůrnou. Při konkurenci smluvní a deliktní náhrady škody totiž pro poškozeného bude zásadně příznivější smluvní režim odškodnění (např. jiné hodnocení adekvátnosti kauzálního nexu).[147]

Deliktní režim připadá v úvahu v situacích, kdy škodná událost povstala z činnosti, která s plněním smluvního závazku nesouvisí.[148] Může zde teoreticky spadat jakákoliv škoda vzniklá uživateli mimo rámec jeho zprostředkovatelské smlouvy s platformou. Jinou otázkou je však nalezení zákonného titulu k povinnosti její náhrady.

Může se jednat o porušení *obecné prevenční povinnosti* (§ 2900 OZ), *povinnosti zakročit* (§ 2901 OZ), *oznamovací povinnosti* (§ 2903 OZ), *dobrých mravů* (§ 2909 OZ), popř. *zvláštních skutkových podstat náhrady škody*.

Dovodit odpovědnost platformy na základě těchto titulů bude pro uživatele nejspíše značně obtížné. Platforma vystupuje vzhledem k realizačnímu vztahu *de iure* v pozici třetí osoby, přirozeně tak zásadně nemůže být povinna nést jakékoliv povinnosti z tohoto vztahu. A měla-li by nějaké povinnosti nést, tak především takové, které mohou souviset s jejími povinnostmi ze zprostředkovatelského vztahu, popř. které souvisejí s jejím vystupováním a vyvolanými očekáváními. Tyto otázky již přitom byly řešeny výše.

6.4.4 Zhodnocení

Provedená analýza poukázala na možné cesty, kterými by se konkrétní dovození odpovědnosti platformy dle modelu C mohlo v českém právu *de lege lata* ubírat. Odpovědnost může být dovozena jako následek porušení (1) *záruční povinnosti platformy vzhledem k plnění realizačního vztahu*, (2) *povinnosti náležité péče zprostředkovatele* a (3) *povinnosti dané normami deliktního práva*.

---

[147] ŠILHÁN, op. cit., s. 38.

[148] Ibid., s. 41.

Z hlediska praktické použitelnosti se jako nejrealističtější jeví druhá uvozená cesta. Uživatel by nemusel prokazovat existenci zvláštního záručního závazku platformy (jako v možnosti ad. 1), ani přecházet do obecnějšího a méně výhodného režimu deliktního práva (ad. 3). Vyjít by mohl naopak z existence zprostředkovatelské smlouvy s platformou a argumentovat, že s ohledem na posilovaná očekávání i technologické možnosti předcházet vzniku škody byla platforma povinna úrovní náležité péče, které nedostála.

Prokazovat míru náležité péče by nicméně nebylo nutné v možnosti ad. 1, uživateli by stačilo prokázat pouze nesplnění dluhu v rámci realizačního vztahu a existenci záruční povinnosti platformy, což může být v řadě případů jednodušší. Její využití však bude omezeno pouze na situace, kdy bude možné tento závazek dovodit z prohlášení či jiného jednání platformy. To je v současné době spíše nepravděpodobné. Vytvořené očekávání však může být v prizmatu spotřebitelského práva relevantní pro kvalifikaci platformy coby poskytovatele realizační transakce dle modelu A (viz kap. 4.2.4).

Charakteristické pro možnosti ad. 2 a 3 dle tohoto modelu je, že jsou založeny na předpokládané vyšší míře péče platformy směrem k předcházení rizika vzniku škody. Ta vede k proaktivnímu přístupu a přikládání odpovědnosti k užitečným jednáním, která jsou v technické moci platforem, a může být v souladu např. s ekonomickými zásadami, je-li platforma tzv. nejvhodnějším nositelem rizika (k tomu dále kap. 7.2.1). Na druhé straně nelze přehlížet zjevná rizika s tímto přístupem spojená. Kupř. v uvedené situaci sexuálního delikventa nebude záležet na soudním verdiktu, dokonce nejspíše ani na úkonech policejních orgánů; platforma by dle provedeného výkladu byla povinna toto riziko vyhodnotit sama. Tato skutečnost otevírá možnosti formám diskriminace přístupu ke službám a je přímou manifestací výše uvedeného nebezpečí nepřímé cenzury, které je jedním z důvodů trvání na existenci výjimky z odpovědnosti.

Otázkou proto zůstává míra požadovaného standardu náležité péče. I kdyby technické možnosti platformy skutečně teoreticky umožňovaly určitému riziku předejít, reálná možnost by se měla vykládat i ve smyslu možnosti právní. Masová aplikovatelnost big data, predikčních a filtračních algoritmů, jejichž užití by v takovém případě bylo nutné, přitom

vzbuzuje řadu právních kontroverzí.[149] Problémem je také dosavadní netransparentnost platforem ohledně jimi sbíraných a analyzovaných dat.

Ve své podstatě tak jde o otázku vzájemné proporcionality v kolizi stojících práv a právem chráněných zájmů.[150] Vhodnost, potřebnost a poměrnost těchto detekčních a filtračních povinností by měla být poměřována se závažností ochrany před způsobením škody (ochrany svobody člověka, jeho života a zdraví a vlastnického práva). Vyvážení těchto zájmů je do velké míry otázkou politickou a doktrinální, zdá se pak, že současný trend směřuje spíše k posilování povinností platforem.[151]

Tyto i další související otázky nás vedou k dalším úvahám týkajících se mezí odpovědnosti platforem.

[149] Viz POLČÁK, 2018, op.cit, s. 90-98.

[150] K určitým principům tohoto poměřování v kontextu odpovědnosti ISP srov. ibid.

[151] Z nových návrhů lze poukázat na návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu (č. 2016/0280(COD)), zejm. pak její čl. 13 požadující v některých případech užívání filtrace obsahu. Dále viz např. DITTRICH, P. Online Platforms and how to regulate them: An EU Overview [online]. *Bertelsmann Stiftung*, 2018 [cit. 21. 3. 2019].

7 Legislativní vývoj a několik úvah *de lege ferenda*

7.1 Evropská unie a nový úděl pro spotřebitele

Otázka postavení platformy nezůstala opomenuta v rámci legislativních aktivit unijního zákonodárce. Evropská komise ke sdílené ekonomice zaujala nejprve spíše vyčkávací přístup. První dvě aktivity, Sdělení a Program[152] z roku 2016 představovaly pouze doporučení, s jakými principy přistupovat k dosavadní regulaci s cílem zohlednit specifika platforem sdílené ekonomiky a nezabrzdit její růst.

Nezadržitelný růst sdílené ekonomiky zvýznamňující rizika mj. otázky této práce však postupně vynucuje komplexnější legislativní přístup. Vedle spíše akademického návrhu nařízení[153] a určité pozornosti věnované sektoru sdíleného ubytování[154] představují určité vykročení tímto směrem především dvě aktivity Komise z roku 2018, jež jsou součástí vyhlášeného programu „New Deal for Consumers".

První z nich je **návrh novelizací existujících spotřebitelských směrnic** obsahující nové informační povinnosti pro internetového zprostředkovatele.[155]

Internetová tržiště jsou dle tohoto návrhu mj. povinna spotřebitele informovat zejména o povaze poskytovatele služby (zda je obchodníkem, a to na základě jeho prohlášení) a zda se na uzavřenou smlouvu vztahují spotřebitelská práva.[156] Sebeidentifikační povaha poskytovatele služby

---

[152] Viz pozn. č. 44.

[153] BUSCH, Ch. et al. Discussion Draft of a Directive on Online Intermediary Platforms. *Journal of European Consumer and Market Law*, 2016, roč. 5, č. 5, s. 164-169.

[154] Evropská komise nechala vypracovat právní studii (YPMA et al., op. cit.) a kriticky se vyjádřila k některým praktikám Airbnb (Press release [online]. *European Commission*, 2018 [cit. 24. 3. 2019].)

[155] Návrh směrnice č. „COM(2018) 185 final".

[156] Tato povinnost má být upravena přidáním čl. 6a do směrnice o právech spotřebitelů 2011/83/EU.

ovšem vyvolává největší pochybnosti.[157] Poskytovatelé služby jsou v prostředí sdílené ekonomiky rozmanité subjekty. Poskytovatelé mohou mít pro absenci konkrétnějších kritérií problémy s vlastní kvalifikací, lze očekávat, že se i pod vlivem platformami prosazovaného pojetí sdílené ekonomiky jako aktivity „obyčejných osob" budou identifikovat jako nepodnikatelé. Ostatně, ani u zjevně podnikajících osob nelze očekávat, že by se s ohledem na právní povinnosti spojené s tímto statusem identifikovali jako podnikatelé. Platformám by přitom mohla být dána povinnost toto prohlášení alespoň verifikovat, k čemuž by technologické možnosti měli (např. na základě dat užívání a objemu transakcí).[158]

Druhou aktivitou je **návrh nařízení „o podpoře spravedlnosti a transparentnosti" ve vztahu mezi platformou a zprostředkovatelem služby**.[159]

Tento návrh upravuje některé podmínky vztahu mezi platformou a podnikajícím poskytovatelem služby. Obecně lze říci, že obsahuje spíše obecněji formulovaná pravidla usilující o ochranu poskytovatelů.[160]

Oba návrhy vycházejí ze zásadní akceptace ekonomického modelu platforem jako zprostředkovatelů realizačních transakcí. Platformy Komise chápe jako *„klíčové faktory podnikání, obchodu a inovací* (…) *zlepšuj*[ící] *podmínky pro spotřebitele*", kteří *„poskytují přístup k novým trhům a obchodní příležitosti umožňující podnikům využít výhody vnitřního trhu."*[161] To se ovšem jeví jako poněkud redukcionistické. Některé platformy totiž nejen vytváří internetová tržiště, ale – jak bylo představeno výše – taktéž vykonávají významnou míru kontroly vůči poskytovatelům služeb. Uvedené návrhy aplikaci postupu dle modelu A nevylučují, jeho dovození však bude nadále možné na základě závěrů judikatury Soudního dvora, což zvyšuje nejistotu uspořádání právních poměrů.

Pro dovození odpovědnosti platformy to znamená, že bude nadále třeba vycházet z rozlišování třech obchodních modelů platforem. Zave-

---

[157] BUSCH, Ch. Self-Regulation and Regulatory Intermediation in the Platform Economy. In: GAMITO, Marta et al. *The Role of the EU in Transnational Le-gal Ordering: Standards, Contracts and Codes*. Edward Elgar, 2019, s. 9.

[158] BUSCH, 2019, op. cit., s. 9.

[159] Návrh nařízení č. „COM(2018) 238 final."

[160] Ke kritickému zhodnocení viz BODIROGA, N. et al. 'Old Economy' Restrictions in the Digital Market for Services. *InterEULawEas*t, roč. 5, č. 2, 2018, s. 183-185.

[161] Bod č. 1 preambule návrhu nařízení č. „COM(2018) 238 final"

dení nových povinností pro platformu i vyjasnění vztahu mezi platformou a podnikajícím poskytovatelem otevírá nové možnosti argumentace, obecně však utvrzuje posouzení platforem jako zprostředkovatelů, které lze považovat za defaultní.

Je promarněnou šancí, že se Komise nepokusila o bližší klasifikaci platforem dle kritéria kontroly realizačního vztahu, popř. poskytovatele realizační transakce. Tuto distinkci přitom sama provedla ve svém sdělení v roce 2016, vychází z ní v zásadě i nová směrnice č. 2015/2302 o cestovních službách a vztahuje se k ní mimo odborné literatury též recentní judikatura Soudního dvora. Navrhovaná legislativa tak zůstává na půli cesty.[162]

7.2 Úvahy *de lege ferenda*

Analýza provedená v kapitolách 4 až 6, i stručný přehled chystaných unijních legislativních změn poukázaly na řadu obtíží spojených s praktickou snahou o dovození odpovědnosti platformy za způsobení škody uživateli poskytovatelem služby. Důvodem jsou především východiska recentní úpravy, která dosud zcela nezohledňují specifika platforem a dovození tak přesouvají spíše do pozice jejího kreativního výkladu.[163]

Vlastní otázka, zda má, či nemá být odpovědnost platformy, je jistým způsobem otázkou ideologickou. Podoba právní regulace i její interpretace však nejsou prosty hodnotových předpojatostí.[164] Oblast sdílené ekonomiky se tak stává novým bojištěm v nekonečném „boji o právní regulaci“ mezi jejími politickými zastánci a odpůrci.[165]

Do uvedené debaty si dovoluji přispět následujícím, hodnotově zabarveným, stručným shrnutím třech podstatných důvodů pro založení potenciálně silnější odpovědnosti platforem, než je dosud. To by však ne-

[162] K další analýze viz také BUSCH, 2019, op. cit.

[163] Podobně BERKE, D. Products Liability in the Sharing Economy. *Yale Law Journal*, roč. 33, č. 2, 2016, s. 640. BODIROGA, op. cit., s. 186.

[164] BEJČEK, J. Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera. Bulletin Advokacie, 2015, č. 7-8, s. 29.

[165] K úvahám týkajících se (nejen) antitrustové regulace platforem viz BEJČEK, 2018, op. cit., s. VII-VIII.

mělo být chápáno jako výzva k okamžité regulaci „všeho“, jako spíše vytyčení směru, kterým by se měla podle mého názoru budoucí právní úprava postupně ubírat.

7.2.1 Reálná možnost platformy řadě rizikových situací předejít

Ekonomická analýza práva obohatila právní vědu o metody analýzy právní úpravy s ohledem na její soulad s ekonomickými principy. Pokud jde o otázku odpovědnosti, již výše bylo upozorněno na východisko tzv. nejvýhodnějšího nositele rizika (*superior risk bearer*), na něhož by mělo být, v souladu s pravidlem optimální alokace, riziko ideálně přeneseno. Nejvýhodnějším nositelem je přitom taková strana, která je schopna riziko nejvýhodněji (nejlépe a s nejnižšími náklady) ovládat, tedy provést prevenční opatření, kontrolovat, odhadnout jeho pravděpodobnost a rozsah, popř. náklady nejlépe rozložit.[166]

V prostředí sdílené ekonomiky platformy sice nejsou vlastníkem věcí užitých v rámci plnění realizačního vztahu (např. automobilu, bytu atd.) a nemohou je tak přímo ovládat, nicméně disponují potenciálně mnohem efektivnější metodou dohledu, než je lidské oko: daty.[167] O významu sběru a analýzy dat ve sdílené ekonomice, a to především ve smyslu big data, již bylo pojednáno výše, pro argument alokace rizika je nyní podstatná jejich kontrolní a predikční schopnost.

Uvedené lze přiblížit kupř. na platformě Uber. Pokud jde o vlastní jízdu a řidiče, Uber sbírá lokalizační GPS data a pomocí v telefonech zabudovaného gyroskopu a akcelerometru data o pohybu telefonu (to umožňuje zjistit nejen rychlost jízdy, ale taktéž její vlastní průběh, rychlost akcelerace a brždění, manipulaci s telefonem za jízdy aj.). Dále má data o užívaných automobilech (povinně je třeba poskytnout technický průkaz a zelenou kartu), provádí předběžné prohlídky řidičů (zahrnující

---

[166] ŠILHÁN, J. In: BEJČEK, J. et al. *Obchodní smlouvy: závazky v podnikání*. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 132.

[167] BERKE, op. cit., s. 644. BEJČEK, 2018, op. cit. STEMLER, A. The Myth of the Sharing Economy and Its Implications for Regulating Innovation. *Emory Law Journal*, 2016, č. 67, s. 226.

výpis z rejstříku trestů aj.) a také získává data hodnocení každé provedené jízdy (nově v některých zemích i uprostřed jízdy).[168]

Analýza dostatečného množství těchto jednotlivých dat a jejich sledování „v pohybu" může být prokazatelně využito k vytváření algoritmických predikčních modelů, minimalizaci rizik a zlepšení rozhodování aktérů.[169] O těchto možnostech svědčí již nechvalně proslulé příklady tzv. „God View" nebo „Rides of Glory", které Uber užil v minulosti ke své prezentaci.[170]

Jeví se tak, že právě platformy by vzhledem k těmto možnostem mohly být považovány za nejvýhodnějšího nositele rizika v uvedeném smyslu.[171] Je nepochybné, že již dnes mohou určitá rizika kontrolovat nejvýhodněji, resp. náklady alespoň nejlépe rozložit; tato otázka by však měla být nepochybně hlouběji analyzována v dalších pracích.

Praktickému užití těchto modelů brání pochopitelná nechuť platforem daná paradigmatem soudobé právní úpravy, které aktivní angažování nepodporuje a konstituuje s ním platformami nechtěné právní důsledky (zejm. odpovědnost)[172]. Je vhodné také podotknout, že mechanismus založený na algoritmizovaném zjišťování nevhodného a rizikového jednání a situací by mohl sloužit jako určité řešení problému „neplatnosti práva na internetu"[173], neboli jako způsob efektivního vynucování státní regulace a ochrany veřejných zájmů, která ve virtualizovaném prostředí pozbývá do velké míry svou účinnost.

Na druhou stranu, algoritmizace vyvolává samozřejmě množství oprávněných obav, zejména pokud jde o nebezpečí panoptikální formy

---

[168] JEONG, S. Uber Knows Too Much About You [online]. *Vice.com*, 2016 [cit. 24. 3. 2019]. Základy [online]. *Uber.com* [cit. 24. 3. 2019].

[169] Z českých textů viz FIALOVÁ, E. *Algoritmické rozhodování orgánů veřejné moci*. Rigorózní práce. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2016, s. 57-67.

[170] Na nástroji „God View" Uber demonstroval svoji schopnost sledovat pohyb vysoce postavených politiků a celebrit, na „Rides of Glory" pak jízdy nevěrných partnerů. Blíže viz BESETTE, Ch. Does Uber Even Deserve Our Trust? [online] *Forbes.com*, 2014 [cit. 24. 3. 2019].

[171] BERKE, op. cit., s. 646.

[172] Charakteristický je v kap. 6.3.1 uvedený přístup Komise, která platformy vybízí k odpovědnému chování, nic však nemění na jeho důsledku, neaplikovatelnosti výjimky z odpovědnosti.

[173] POLČÁK, 2012, op.cit, s. 88-136.

dohledu, ztrátu autonomie rozhodování, rizika diskriminace aj.[174] Problémem je dosavadní netransparentnost těchto mechanismů. Rozbor těchto otázek již nicméně přesahuje možnosti této práce.

7.2.2 Vyrovnání nerovností v tržním prostředí

Situace, kdy působí na stejném trhu dva odlišné ekonomické modely operující na základě odlišné právní regulace, je obecně problematická, v případě sdílené ekonomiky však mnohdy realitou. Řada platforem sdílené ekonomiky je v přímé konkurenci se společnostmi vycházejícími z tradičního ekonomického modelu poskytovatel-uživatel.[175] Osoba, která chce vyrazit na výlet v půjčeném autě, se bude nepochybně rozhodovat mezi platformou HoppyGo, nebo tradiční půjčovnou Sixt. Chce-li se ubytovat v apartmánu v centru města, může volit mezi platformou Airbnb, nebo tradičním ubytovatelem. Oba druhy ekonomických modelů se však vztahují k odlišné právní regulaci a, jak bylo uvedeno výše, taktéž odlišné povaze právní odpovědnosti.

Berke uvádí dva problémy takového východiska: (1) jde o *soutěžní neefektivitu*, kdy je jeden model nedůvodně právně zvýhodňován proti druhému, ačkoliv by o jejich úspěchu mělo rozhodovat především samo tržní prostředí; (2) jejím důsledkem je forma „forum shopping", kterou nazývá jako „*regulatorní arbitráž*", kdy aktéři mohou přecházet do méně regulovaného, a tedy pro ně méně nákladného modelu.[176]

Tento argument byl v regulatorních příchy sdílené ekonomiky již mnohokrát vznesen a oponován zejména ve vztahu k obavám ze zadusání rozvoje inovací. Opět ve shodě s Berkem je však třeba poznamenat, že posílení odpovědnosti platforem takovým typem regulace není (na rozdíl od jiných forem veřejnoprávních regulací stanovující konkrétní

[174] Je doložen příklad, kdy algoritmus jednal rasisticky, ačkoliv toto ve svém návrhu vnesen neměl. Viz dále např. BOYD, D. a CRAWFORD, K. Critical questions for big data: Provocations for a cultural, technological, and scholarly phenomenon. *Information, Communication & Society*, 2012, roč. 15, č. 5, s. 662-679. BEJČEK, 2018, op. cit.

[175] BERKE, op. cit., s. 641.

[176] Ibid., s. 641-643.

podmínky poskytování služby, např. povinnost mít taxametr[177]).[178] Není to železná kostra, která by platformám zamezila v růstu a inovacích, právě naopak může jejich rozvoj podnítit.

7.2.3 Důvěra uživatelů na straně platformy

Příběh sdílené ekonomiky je *„příběhem konstruování důvěry“*[179]. Botsman argumentuje, že růst sdílené ekonomiky je projevem celkového přechodu od forem institucionalizované důvěry, v níž je důvěra, jíž chápe jako základní pojivo společenských a ekonomických vztahů, vztahována k institucím a značkám, k formám důvěry distribuované. Distribuovaná důvěra je umožněna moderními informačními technologiemi provozovanými platformami, které vytvářejí systém umožňující horizontální komunikaci a spojení mezi uživateli. Pomocí technologií a platforem je tedy důvěra přenášena k lidem samým.[180]

Konstruování důvěry ovšem není bez rizik. Úspěch platforem sdílené ekonomiky svědčí o rychlosti, s jakou lidé vkládají důvěru v mechanismy, které platformy aktivně angažují ke spojení s cizími lidmi. Prostřednictvím systému založeného na oceňování důvěryhodného chování vytvářejí očekávání, že mají situaci pod kontrolou[181]; cílem je, aby uživatelé nepřemýšleli o rizicích, která podstupují. Zdání kontroly a dohledu následně samo o sobě způsobuje, že se lidé na platformě chovají odpovědněji a jsou ochotni více důvěřovat cizincům.

Zatímco před 15 lety tak byla myšlenka přenechání vlastnímu bytu včetně jeho osobního vybavení cizinci nepředstavitelná, v dnešní době je běžnou realitou. To je nezpochybnitelný úspěch. Nepředáváme však důvěru příliš snadno? Kdo zaručí, že algoritmus platforem skutečně nepřipustí „něco zlého“? Varováním na tomto místě může být např. fenomén fake news, podvržených zpráv v kyberprostoru. Šíření těchto dezinfor-

---

[177] KINDL, J. a KOUDELKA, M. Regulatorní výzvy sdílené přepravy. *Právní rozhledy*, 2017, č. 7, s. 236.

[178] BERKE, op. cit., s. 649.

[179] BOTSMAN, op. cit., s. 104-109.

[180] Ibid., s. 81-109.

[181] Zde lze opětovně odkázat na empirické výzkumy a jejich zjištění uvedené v pozn. č. 27. Viz MÖHLMANN, op. cit.

mací bylo do velké míry podpořeno vlastní povahou online platforem, jejichž systém implicitně upřednostňoval zprávy s „třaskavým titulkem“ a s tím spojeným reklamním výdělkem.

Skandály jako Cambridge Analytica ukazují na nebezpečí nedostání implicitně vložené důvěře uživatelů. Ačkoliv přímé důsledky těchto jevů jsou zatím poněkud vzdálené, obavy z digitální koncentrace moci platforem přestávají být pouze teoretické. Decentralizovaná data mohou být užita k podpoře centralizace a formování vzorců myšlení. Platformy jsou proto pod oprávněnou kritikou, že neudělaly dostatek pro odhalení a podchycení těchto rizik. Jedním z řešení, na které Botsman apeluje, je zajištění odpovědnosti a transparentnosti digitálních platforem.[182] I to není bez rizik a obtížně předvídatelných důsledků (např. posílení pozice dominantních platforem, které budou v důsledku síťových efektů schopny provozovat nejefektivnější algoritmy[183]), v dlouhodobém horizontu se však jeví jako nejvhodnější směr.

[182] BOTSMAN, op. cit.

[183] K soutěžním aspektům viz BEJČEK, 2018, op. cit, s. IV.

8 Závěr

Ačkoliv platformy sdílené ekonomiky definují svůj obchodní model jako technologické usnadňování poskytování služeb nezávislými poskytovateli uživatelům a ve svých obchodních podmínkách důsledně vylučují odpovědnost za tyto služby, z pohledu právní regulace toto sebedefinování nehraje (a nemůže hrát) absolutní roli. Analýza provedená v této práci ukázala, že odpovědnost platforem sdílené ekonomiky za způsobení škody uživateli poskytovatelem služby může skutečně být za určitých okolností založena.

Platformy sdílené ekonomiky netvoří stejnorodou skupinu. V závislosti na kvantitativní a kvalitativní stránce poskytovaných služeb v zásadě oscilují, vzhledem k míře vlivu na realizační vztah, na ose mezi úplnou aktivitou (kontrolou) a pasivitou. Ekonomická povaha vztahu nemůže nemít vliv na jeho právní podobu a „přebarvit svět načerno", svědčí-li fakticky všemi prvky o jiném zbarvení. Na základě této úvahy proto byly zavedeny tři *ideální* modely platforem.

Model A představující platformy na straně „úplné aktivity" se ukazuje jako právně dovoditelný na základě tří relativně samostatných způsobů. (1) *Vyloučení aplikace statusu ISP* dle kritéria vlivu nebo kontroly vykonávané platformou nad poskytovatelem služby, příp. realizační transakcí, je z hlediska praktické použitelnosti nejvhodnější. Základem pro něj mohou být již existující soudní rozhodnutí i doporučující sdělení Komise (ačkoliv kritéria zde jsou poněkud přísnější než ta vyplývající z dosavadní judikatury SDEU). Vedle toho je zde možnost (2) *aplikace statusu zaměstnavatele* a (3) *přístupu vycházejícího ze spotřebitelského práva*, který zohledňuje spotřebitelovo důvodné očekávání ohledně povahy transakce. Platformy tohoto modelu jsou vlastními poskytovateli realizační transakce, odpovědnost ve zkoumaném smyslu na ně tedy plně dopadá jako následek porušení smluvní povinnosti. V praxi se ovšem kritéria tohoto modelu vztahují k výraznému minimu platforem sdílené ekonomiky. Aplikovatelné se v současnosti jeví na platformy sdílené dopravy (Uber, Bolt aj.), jiné typy platforem jsou založeny na ekonomickém oddělení zprostředkovatelského a realizačního vztahu.

Model B zahrnuje platformy na opačné straně „úplné pasivity". Právní povaha těchto platforem důsledně sleduje status ISP, tudíž jakákoliv forma odpovědnosti za aktivitu poskytovatelů je vzhledem k existenci výjimky z odpovědnosti zcela vyloučena.

Model C se vztahuje k platformám na pomezí krajních pólů. Vychází z předpokladu aktivity, ta však nedosahuje úrovně jako v modelu A a platforma tak zůstává stále smluvní stranou pouze zprostředkovatelské smlouvy. Aplikace statusu ISP nemůže být vyloučena, první překážku proto představuje výjimka z odpovědnosti s ním spojená. Provedená analýza ukázala, že platformy tohoto modelu nemusí být shledány jako neutrální ve smyslu judikatury SDEU, popř. může být dovozeno jejich účinné seznámení s protiprávní činností, výjimka by tak nemusela být aplikována. V takovém případě je však třeba ještě dovodit právní základ odpovědnosti platformy. Identifikovány byly opět tři způsoby. (1) Užitím objektivizujícího výkladu by bylo možné na základě vyvolaného očekávání uživatele (spotřebitele) dovodit, že platforma *poskytuje záruku za splnění povinnosti poskytovatele z realizačního vztahu*. Tento způsob by sice byl pro uživatele nejvýhodnější (způsobením škody by došlo k aktivaci záruky, přičemž není nutné zacházet k složitějším právním konstrukcím míry náležité péče), nicméně jeho praktická použitelnost je omezená, neboť platformy obvykle konstruují svá prohlášení velmi opatrně. Dalším základem, a to nejspíše z hlediska použitelnosti nejrealističtějším, je nárok plynoucí z (2) *porušení povinnosti vyplývající z nedodržení náležité péče zprostředkovatele* (založené na základě § 2452 OZ nebo ochranných a prevenčních norem krytých sférou závazku), popř. plynoucí z (3) *porušení povinnosti dané normami deliktního práva* jako v zásadě zbytkové kategorie. Překážkou vlastního dovození těchto povinností je nicméně neshoda doktríny na požadovaném standardu náležité péče ze strany platformy, a to ve vztahu k dosud ne zcela prozkoumaným technickým i právním možnostem algoritmického filtrování.

Myšlenkovou mapu otázek, které by si měl klást potenciální uživatel žalující platformu na náhradu škody, lze vyjádřit formou následujícího diagramu:

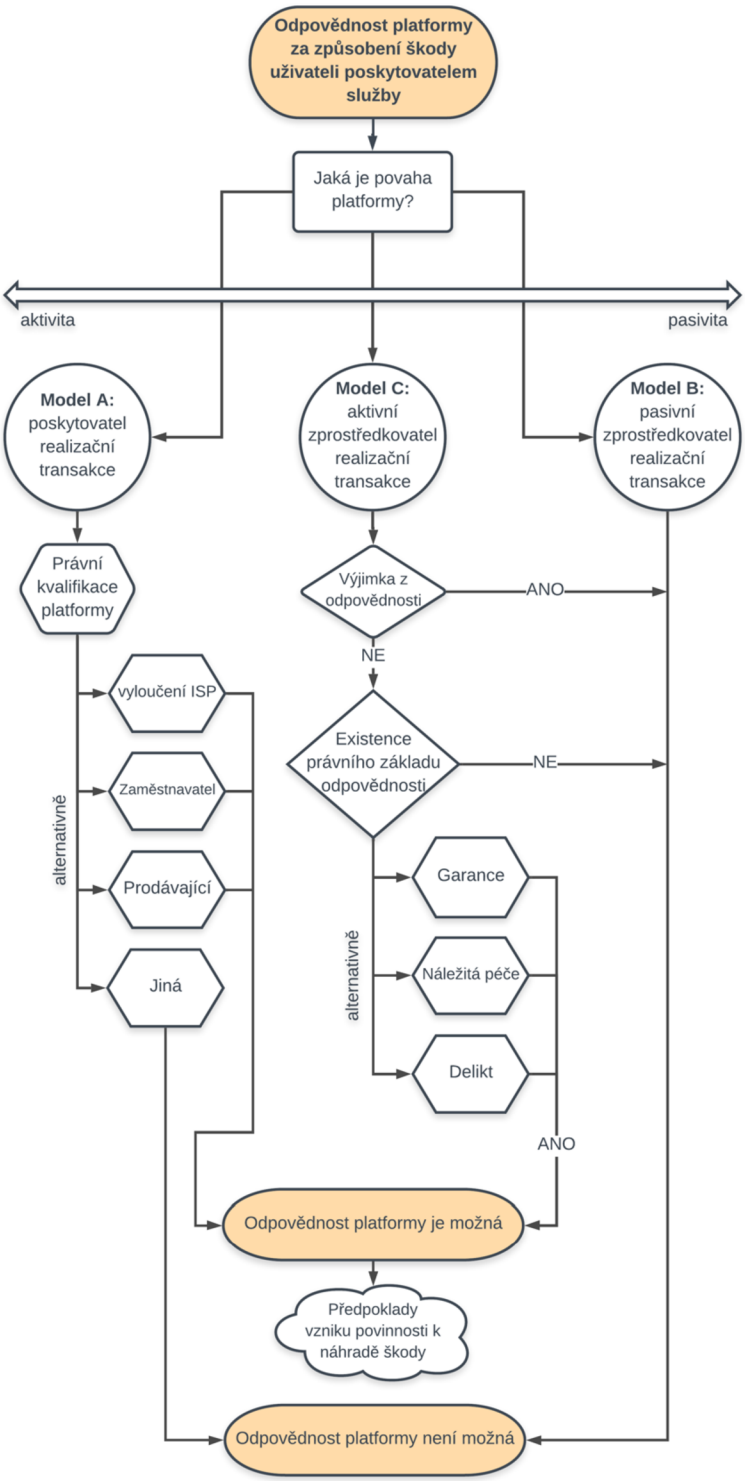

Diagram 2 – Postupové schéma dle modelu této práce

Bylo ukázáno, že ačkoliv odpovědnost platformy může být v intencích aktuální úpravy založena, v mnoha směrech se jedná o možnosti spíše teoretické, kolidující s jinými částmi právního řádu a vyžadující zpřesnění. Navržená budoucí úprava na úrovni Evropské unie bohužel zaujímá spíše dílčí přístup a problém povahy platforem zcela nevyjasňuje. Potenciálně je přitom žádoucí stanovení spíše silnější odpovědnosti platforem. To bylo demonstrováno třemi konkrétními důvody: (1) *reálná možnost platformy řadě rizikových situací předejít*, (2) *vyrovnání nerovností v tržním prostředí* a (3) *důvěra uživatelů na straně platformy*.

Problém odpovědnosti platformy nicméně není černobílý a vyvolává řadu otázek. Střet podpory inovací a zájmu na ochraně jiných statků je střetem hodnotovým, lze ho proto řešit toliko důsledným poměřováním a hledáním optimální podoby regulace.

Zde ostatně leží zcela klíčová společenská role (soukromého) práva. Fungující soukromé vztahy jsou jedním ze základních kamenů společenského uspořádání a sociálního smíru. Právní regulace, jež je efektivní, zohledňuje očekávání účastníků vztahu a chrání jeho slabší stranu, může tomuto podstatně přispívat. Můžeme konstatovat, že ve světě ohrožovaném entropií symptomatické krize důvěry v instituce se zásadně zvyšuje významnost soukromých vztahů, a zprostředkovaně proto i zájem na naplnění uvedených regulatorních cílů.

Použité zdroje

Monografie

1. BEJČEK, Josef et al. *Obchodní smlouvy: závazky v podnikání*. Praha: C.H. Beck, 2015, 544 s. ISBN 978-80-7400-574-9.
2. BOTSMAN, Rachel. *Who Can You Trust? How Technology Brought Us Together and Why It Might Drive Us Apart.* New York: PublicAffairs, 2017, 336 s. ISBN: 9781541773677
3. FIALOVÁ, Eva. *Algoritmické rozhodování orgánů veřejné moci*. Rigorózní práce. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2016, 133 s.
4. HATZOPOULOS, Vassilis. *The Collaborative Economy and EU Law*. Portland: Hart Publishing, 2018, 320 s. ISBN: 9781509917136
5. HANÁK, Ondřej. *Sdílená ekonomika z pohledu občanského práva*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2018, 116 s.
6. HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část* (§ 1721–2054). Praha: C.H.Beck, 2014, 1344 s. ISBN 978-80-7400-535-0.
7. LÉVY, Pierre. *Becoming Virtual - Reality in the Digital Age.* New York: Plenum Trade, 1998, 207 s. ISBN 0-306-45788-1.
8. MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, 209 s., ISBN 978-80-7400-449-0.
9. MELZER, Filip a TÉGL, Petr et al. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I.* Praha: Leges, 2013, 649 s., ISBN 978-80-87576-73-1.
10. NOVÝ, Zdeněk. *Dobrá víra jako princip smluvního práva v mezinárodním obchodu*. Praha: C.H. Beck, 2012, 207 s. ISBN 978-80-7400-376-9.
11. ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, 384 s. ISBN: 978-80-7400-522-0.

12. PETROV, Jan et al. *Občanský zákoník. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2017, 3053 s. ISBN 978-80-7400-653-1.
13. POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, 2012, 388 s. ISBN 978-80-87284-22-3.
14. POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 640 s. ISBN 978-80-7598-045-8.
15. STEPHNES-DAVIDOWITZ, Setz. *Everybody Lies: Big Data, New Data, and What the In-ternet Can Tell Us About Who We Really Are*. New York: Dey Street Books, 2017, 352 s. ISBN: 9780062390851
16. ŠILHÁN, Josef. *Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku*. Praha: C. H. Beck, 2015, 560 s. ISBN: 978-80-7400-544-2.
17. VÍTOVÁ, Barbora. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rekodifikaci soukromého práva.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, 262 s. ISBN 978-80-7478-491-0.

Články

18. ACQUIER, Aurélien a CARBONE, Valetina. Sharing Economy and Social Innovation. In: DAVIDSON, Nestor et al. *The Cambridge Handbook of the Law of the Sharing Economy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, s. 51-64. ISBN: 9781108255882.
19. ARCIDIACONO, Davide et al. Sharing what? The 'sharing economy' in the sociological debate. *The Sociological Review*, 2018, č. 2, s. 275–288. ISSN: 0038-0261.
20. BEJČEK, Josef. „Digitalizace antitrustu" – móda, nebo revoluce? *Antitrust*, 2018, č. 3, str. I-IX. ISSN: 1804-1183.
21. BEJČEK, Josef. Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera. *Bulletin Advokacie*, 2015, č. 7-8, s. 24-36. ISSN: 1210-6348.
22. BEJČEK, Josef. Zprostředkování. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 9, s. 241-249. ISSN: 1803-6554.
23. BELLOTTI, Victoria et al. A Muddle of Models of Motivation for Using Peer-to-Peer Economy Systems. *CHI '15 Proceedings of the 33rd Annual ACM Conference on Human Factors in Computing Systems*, 2015, s. 1085-1094. ISBN: 978-1-4503-3145-6.

24. BERKE, David. Products Liability in the Sharing Economy. *Yale Law Journal,* roč. 33, č. 2, 2016, s. 603-653. ISSN: 0044-0094.

25. BODIROGA, Nada et al. 'Old Economy' Restrictions in the Digital Market for Services. *InterEULawEas*t, roč. 5, č. 2, 2018, s. 169-188. ISSN: 1849-3734.

26. BOYD, Danah a CRAWFORD, Kate. Critical questions for big data: Provocations for a cultural, technological, and scholarly phenomenon. *Information, Communication & Society*, 2012, roč. 15, č. 5, s. 662-679. ISSN: 1468-4462.

27. BUSCH, Christoph et al. Discussion Draft of a Directive on Online Intermediary Platforms. *Journal of European Consumer and Market Law*, 2016, roč. 5, č. 5, s. 164-169. ISSN: 2364-4710.

28. BUSCH, Christoph. Self-Regulation and Regulatory Intermediation in the Platform Economy. In: GAMITO, Marta et al. *The Role of the EU in Transnational Legal Ordering: Standards, Contracts and Codes*. Edward Elgar, 2019 (*in printing*).

29. BUSCH, Christoph. The Sharing Economy at the CJEU: Does Airbnb pass the 'Uber test'? *Journal of European Consumer and Market Law*, 2018, roč. 7, č. 4, s. 172-174. ISSN: 2364-4710.

30. BUSCH, Christoph et al. The Rise of the Platform Economy: A New Challenge for EU Consumer Law. *Journal of European Consumer and Market Law*. 2016, roč. 5, č. 1, s. 3-10. ISSN: 2364-4710.

31. CAUFFMAN, Caroline. The Commission's European Agenda for the Collaborative Economy – (Too) Platform and Service Provider Friendly? *Journal of European Consumer and Market Law*, 2016, roč. 5, č. 6, s. 235–243. ISSN: 2364-4710.

32. CIUILI, Francesca et KOLK, Ans. Incumbents and business model innovation for the sharing economy: Implications for sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 2019, č. 214, s. 995-1010. ISSN: 0959-6526.

33. DE FRANCHESCI, Alberto. Uber Spain and the "Identity Crisis" of Online Platforms*. Journal of European Consumer and Market Law,* 2018, roč. 7, č. 1, s. 1-4. ISSN: 2364-4710.

34. DOMURATH, Irina. Platforms as contract parnterns: Uber and beyond. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, roč. 25, č. 5, s. 565-581. ISSN: 2399-5548.

35. DOMURATH, Irina. Probleme bei der Einordnung von Plattformen als Vertragspartner. In: ROTT, Peter a TONNER, Klaus. *Online-Vermittlungsplattformen in der Rechtspraxis.* Baden: Nomos, 2018, s. 44-61. ISBN: 9783848748273

36. ELIÁŠ, Karel. K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku. *Bulletin Advokacie*, 2015, č. 9, s. 13-24. ISSN: 1210-6348

37. ELISCHER, David. a MOCEK, Ondřej. Sdílená ekonomika, aneb kde leží břímě odpovědnosti? In: PICHRT, Jan et al. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 73-88. ISBN 978-80-7598-235-3.

38. FINCK, Michèle. Digital Co-Regulation: Designing a Supranational Legal Framework for the Platform Economy. *European Law Review*, 2017, č. 1., s. 47-69. ISSN: 0307 5400.

39. GARDEN, Charlotte a LEONG, Nancy. *The Platform Identity Crisis: Responsibility, Discrimination, and a Functionalist Approach to Intermediaries*. In: DAVIDSON, Nestor et al. *The Cambridge Handbook of the Law of the Sharing Economy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, s. 449-458. ISBN: 9781108255882.

40. HANYCH, Monika. a PIVODA, Marek. Facebook, Twitter a YouTube jako garanti svobodného projevu? Kritika současného systému notice-and-takedown. *Revue pro právo a technologie*, 2017, č. 16, s. 177-220. ISSN: 1805-2797.

41. HATZOPOULOS, Vassilis. a ROMA, Sofia. Caring for sharing? Collaborative economy under EU law. *Common Market Law Review*, 2017, č. 1, s. 81-127. ISSN: 0165-0750.

42. HOLZNAGEL, Daniel. Der Konflikt zwischen Art. 15 E-Commerce-RL und pro-aktiven Verhinderungspflichten von Host-Providern. *Zeitschrift für Urheber und Medienrecht*, 2018, č. 5, s. 350–357. ISSN: 0177-6762.

43. KINDL, Jiří a KOUDELKA, Martin. Regulatorní výzvy sdílené přepravy. *Právní rozhledy*, 2017, č. 7, s. 229-236. ISSN: 1210-6410.

44. KOOLHOVEN, Rosalie. Overcoming Concerns in Collaborative Transactions. In: REDLICH, Tobias et al. *Co-Creation*. New York: Springer, 2019, s. 201-214. ISBN: 978-3-319-97788-1.

45. KOOLHOVEN, Rosalie. The “Matching” Platform and Mandatory Agency Law. In: DAVIDSON, Nestor et al. *The Cambridge Handbook of the Law of the Sharing Economy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, s. 419-430. ISBN: 9781108255882.

46. KOTÁSEK, Josef. Následné chování smluvních stran a jeho (ne)samozřejmé využití při jednoduchém výkladu smlouvy. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2015, č. 1, s. 27-32. ISSN: 1210-9126.

47. KUPČÍK, Jan. Aplikace Uber z pohledu (nejen) soutěžního práva. *Právní rozhledy*, 2016, č. 13–14, str. 496–501. ISSN 1210-6410.

48. LADEGAARD, Isak. Hosting the comfortably exotic: Cosmopolitan aspirations in the sharing economy. *The Sociological Review*, 2018, č. 2, s. 381-400. ISSN: 0038-0261.

49. LOBEL, Orly. Coase and the Platform Economy. In: DAVIDSON, Nestor et al. *The Cambridge Handbook of the Law of the Sharing Economy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, s. 67-77. ISBN: 9781108255882.

50. MAISNER, Martin. Pasivní vs. aktivní hosting: hranice režimu Safe Harbour. *Bulletin Advokacie*, 2017, č. 1-2, s. 40-44. ISSN: 1210-6348.

51. MCCABE, Erica. Not Like the Others: Applying the Fair Labor Standards Act to the Sharing Economy. *Kansas Law Review*, 2016, roč. 65, č. 1, s. 145-176. ISSN: 0083-4025,

52. MITTERPACHOVÁ, Jana a ŠTEVČEK, Marek. Súkromnoprávne aspekty zdieľanej ekonomiky po rozsudku vo veci "Uber". *Bulletin SAK*, 2018, č. 5, s. 21-31. ISSN: 1335-1079.

53. MÖHLMANN, Mareike. a GEISSINGER, Andrea. Trust in the Sharing Economy: Platform-Mediated Peer Trust. In: DAVIDSON, Nestor et al. *The Cambridge Handbook of the Law of the Sharing Economy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, s. 27-37. ISBN: 9781108255882.

54. MORÁVEK, J. Perspektivy pracovněprávní odpovědnosti v době moderních technologií. In: PICHRT, Jan et al. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 64-72. ISBN 978-80-7598-235-3.

55. PARKER, Geoffrey. Platform Ecosystems: How Developers Invert the Firm. *MIS Quarterly*, 2017, roč. 41, č. 1, s. 255-266. ISSN: ISSN 2162-9730.

56. PAZOS, Ricardo. European Contract Law in the Digital Age. *Journal of European Consumer and Market Law*. 2019, roč. 8, č. 1, s. 46. ISSN: 2364-4710.

57. PILÍK, Václav. Smlouva o zprostředkování. *Právní rozhledy*, 2018, č. 17, s. 573-581. ISSN: 1210-6410.

58. POLČÁK, Radim. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti. *Právní rozhledy*, 2009, č. 23, s. 837-841. ISSN: 1210-6410.

59. PRZECZEK, Michal. Principy fungování sdílené ekonomiky z pohledu soukromého práva. In: PICHRT, Jan et al. *Sdílená ekonomika – sdílený právní problém?* Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 259-266. ISBN 978-80-7552-874-2.

60. RUSTAD, Michael a KOENIG, Thomas. Rebooting Cybertort Law. *Washington Law Review*, 2005, č. 80, s. 335-371. ISSN: 0043-0617.

61. SCHAUB, Martien. Why Uber is an information society service. *Journal of European Consumer and Market Law*, 2018, roč. 7, č. 3, s. 109-115. ISSN: 2364-4710.

62. SØRENSEN, Marie Jull. Intermediary Platforms –The Contractual Legal Framework. *Nordic Journal of Commercial Law*, 2018, č. 1, s. 63-90. ISSN: 1459-9686.

63. SØRENSEN, Marie Jull. Uber – a business model in search of a new contractual legal frame? *Journal of European Consumer and Market Law,* 2016, roč. 5, č. 1., s. 15. ISSN: 2364-4710.

64. SPECHT, Louisa. Ausgestaltung der Verantwortlichkeit von Plattformbetreibern zwischen Vollharmonisierung und nationalem Recht. *Zeitschrift für Urheber und Medienrecht*, 2017, č. 2, s. 114-122. ISSN: 0177-6762.

65. STEMLER, Abbey. The Myth of the Sharing Economy and Its Implications for Regulating Innovation. *Emory Law Journal*, 2016, č. 67, s. 197-241. ISSN: 0094-4076.

66. STONJEK, P. „Sdílená“ přeprava a nelegální práce. In: In: PICHRT, Jan et al. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 34-40. ISBN 978-80-7598-235-3.

67. STÖHR, Alexander. Der objektive Empfängerhorizont und sein Anwendungsbereich im Zivilrecht. *JuS*, 2010, č. 4, s. 292-295. ISSN: 0022-6939.

68. TERESZKIEWICZ, Piotr. Digital Platforms: Regulation and Liability in the EU Law. *European Review of Private Law*, 2019, č. 6, s. 903-920. ISSN: 0928-9801.

69. TIPETT, Elizabeth. Employee Classiication in the United States. In: DAVIDSON, Nestor et al. *The Cambridge Handbook of the Law of the Sharing Economy.* Cambridge: Cambridge University Press, 2018, s. 291-303. ISBN: 9781108255882.

70. WEINGERL, Petra. Consumer Protection and the Sharing Economy. In: HOJNIK, Janja et al. *Sharing Economy in Europe - Opportunities and Challenges.* Ljubljana: Zavod 14, 2018, s. 75-88. ISBN: 978-961-94545-0-3

Judikatura

71. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 31. 10. 2017, č. j. 9 As 291/2016 – 136. Nejvyšší správní soud [online]. *Nejvyšší správní soud*, 2019 [cit. 17. 3. 2019]. Dostupné z: http://nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2016/0291_9As__1600136_20171101151509_prevedeno.pdf

72. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 12. 2018, č. j. 15 Cm 17/2017. *[požádáno dle zákona č. 106/1999 Sb.]*

73. Rozhodnutí Odvolacího pracovního tribunálu ve Velké Británii ze dne 10. 11. 2017, č. UKEAT/0056/17/DA. GOV.UK [online]. *Government UK*, 2019 [cit. 17. 3. 2019]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a046b06e5274a0ee5a1f171/Uber_B.V._and_Others_v_Mr_Y_Aslam_and_Others_UKEAT_0056_17_DA.pdf

74. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 23. 3. 2010, spojené věci C-236/08 a C-238/08. In: *Sbírka rozhodnutí*. 2010, s. I-02417.

75. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 12. 7. 2011, věc C-324/09. In: *Sbírka rozhodnutí*. 2011, s. I-06011.

76. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 20. 12. 2017, věc C-434/15. Judikatura Soudního dvora [online]. *InfoCuria*, 2019

[cit. 17. 3. 2019]. Dostupné z: http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=198047&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7129196

77. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 10. 4. 2018, věc C-320/16. Judikatura Soudního dvora [online]. *InfoCuria*, 2019 [cit. 17. 3. 2019]. Dostupné z: http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200882&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7145047

78. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 5. 11. 2018, sp. zn. III. ÚS 4072/17. Ústavní soud [online]. *Ústavní soud*, 2019 [cit. 17. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezy/2018/III._US_4072_17_na_web.pdf

Internetové zdroje

79. Airbnb Horror Story Points to Need for Precautions [online]. *NYTimes.com*, 2015 [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.nytimes.com/2015/08/15/your-money/airbnb-horror-story-points-to-need-for-precautions.html

80. Algorithms and Collusion, Competition Policy in the Digital Age [online]. *OECD*, 2017 [cit. 15. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.oecd.org/daf/competition/Algorithms-and-colllusion-competition-policy-in-the-digital-age.pdf

81. Analýza sdílené ekonomiky a digitální platforem [online]. *Úřad vlády ČR*, 2017, s. 84 [cit. 18. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_Analyza.pdf

82. BESETTE, Chanelle. Does Uber Even Deserve Our Trust? [online] *Forbes.com*, 2014 [cit. 24. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.forbes.com/sites/chanellebessette/2014/11/25/does-uber-even-deserve-our-trust/

83. Couple Uncovers Hidden Cameras In Nightmare Airbnb Stay: Police [online]. *HuffPost.com*, 2017 [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z:

https://consent.yahoo.com/collectConsent?sessionId=3_cc-session_48d12988-e864-4980-bc6b-0065475d33b7&lang=en-gb&inline=false

84. DITTRICH, Paul-Jasper. Online Platforms and how to regulate them: An EU Overview [online]. *Bertelsmann Stiftung*, 2018 [cit. 21. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/user_upload/EZ_JDI_OnlinePlatforms_Dittrich_2018_ENG.pdf

85. Důvěra a bezpečnost [online]. *Airbnb.com*, 2019 [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.airbnb.cz/trust

86. ECKHARDT, Giana a BARDHI, Fleura. The sharing economy isn't about sharing at all [online]. *Harvard Business Review*, 2015 [cit. 15. 3. 2019]. Dostupné z: https://hbr.org/2015/01/the-sharing-economy-isnt-about-sharing-at-all

87. Evropský program pro ekonomiku sdílení [online]. *European Commission*, 2016 [cit. 14. 3. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/docsroom/documents/16881/attachments/2/translations/cs/renditions/native

88. Chceme tě chránit [online]. *Uber.com* [cit. 24. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.uber.com/cs-CZ/safety/

89. Informace o nehodovosti – srpen 2018. [online]. *Policie ČR*, 6. 9. 2018 [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: http://www.policie.cz/soubor/informace-o-nehodovosti-srpen-2018-pdf.aspx

90. JEONG, Sarah. Uber Knows Too Much About You [online]. *Vice.com*, 2016 [cit. 24. 3. 2019]. Dostupné z: https://motherboard.vice.com/en_us/article/53ddwb/uber-knows-too-much-about-you

91. MÖHLMANN, Mareike. Digital Trust and Peer-to-Peer Collaborative Consumption Platforms: A Mediation Analysis [online]. *SSRN*, New York University, 2016 [cit 26. 3. 2019]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2813367

92. On-line platformy a jednotný digitální trh [online]. *European Commission*, 2016 [cit. 14. 3. 2019]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0288

93. Press release [online]. *European Commission*, 2018 [cit. 24. 3. 2019]. Dostupé z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4453_en.htm

94. PSAILA, Emma et al. Exploratory study of consumer issues in online peer-to-peer platform markets. Final Report [online]. *European Commission*, květen 2017, s. 55 [cit. 16. 3. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/final_report_may_2017.pdf

95. PSAILA, Emma et al. Exploratory study of consumer issues in online peer-to-peer platform markets. Task 5 Report [online]. *European Commission*, únor 2017, s. 56 [cit. 18. 3. 2019]. Dostupné z: www.ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=45244

96. Řidič známé aplikace v Praze ZABIL CESTUJÍCÍHO! V ohrožení jsme úplně všichni! [online]. *eXtra.cz*, 10. 8. 2018 [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.extra.cz/ridic-zname-aplikace-v-praze-zabil-cestujiciho-v-ohrozeni-jsme-uplne-vsichni

97. SARTOR, Giovanni. Providers Liability: From the eCommerce Directive to the future [online]. *European Parliament*, 2017, s. 12 [cit. 18. 3. 2019]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/614179/IPOL_IDA(2017)614179_EN.pdf

98. Služby Bolt [online]. *Bolt.eu*, 2019 [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: https://bolt.eu/cs/

99. Terms of Service for European Users [online]. *Airbnb*, 2019 [cit. 16. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.airbnb.com/terms

100. Všeobecné obchodní podmínky [online]. *HoppyGo*, 2019 [cit. 16. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.hoppygo.com/terms?lang=cs

101. YPMA, Patricia et al. Study on the Assessment of the Regulatory Aspects Affecting the Collaborative Economy in the Tourism Accommodation Sector. Task 1. [online]. *European Commission*, 2018, s. 16 [cit. 19. 3. 2019]. Dostupné z: https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1a76a592-5273-11e8-be1d-01aa75ed71a1/language-en

102. Záchrana života u vážné dopravní nehody [online]. *Policie ČR*, 10. 8. 2018 [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: http://www.policie.cz/docDetail.aspx?docid=22382424&doctype=ART&

103. Základy [online]. *Uber.com* [cit. 24. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.uber.com/cs-CZ/drive/requirements/

104. Zpověď přítelkyně ZABITÉHO STRIPTÉRA z taxi: Řidič známé aplikace mě připravil o lásku! Jdu do boje [online]. *eXtra.cz*, 10. 8. 2018 [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.extra.cz/zpoved-pritelkyne-zabiteho-striptera-z-taxi-ridic-zname-aplikace-me-pripravil-o-lasku-jdu-do-boje

Právní předpisy

Zákony

105. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezf6obzfu2q

106. Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga2f6nbygawtq

107. Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2f6mjrgewteni&groupIndex=0&rowIndex=0

Právní předpisy EU

108. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31999L0044

109. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32000L0031

110. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu praktikách. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2005/29/oj

111. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/83/oj

112. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2302/oj